

Laiškai lietuviams

GRUODIS 1996 DECEMBER

BETLIEJAUS PASLAPTIS	361	Algirdas Paliokas SJ
JÉZAUS GIMTINĖ	364	Kun. A.J. Ambrasas SJ
TIKINČIŪJŲ DVASINIS GYVENIMAS	366	Kun. Lionginas Virbalas SJ
AR ŽMOGAUS SŪNUS BERAS ŽEMĖJE TIKĖJIMĄ?	372	B. Miliauskaitė-Harris
GALUTINIS BRENDIMAS	374	Kęstutis A. Trimakas
ŽMOGAUS PASIRENGIMAS	377	Birutė Žemaitytė
BENDRA MALDA	382	Chiara Lubich
PIKTA DARANTĮ SUDRAUSTI	384	Indrė Žliobaitė
ŠEIMA - MEILĖS MOKYKLA	386	Asta Stankūnaitė
KALBA	387	Juozas Vaišnys S J
TĖVYNĖJE	389	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	392	Red.
TRUMPAI	393	Juoz. M.
1996 METŲ TURINYS	394	

Šis numeris iliustruotas Klaipėdoje naujai statomų ar atnaujintų bažnyčių nuotraukomis.

Viršelio piešinys - dail. Gražinos Didelytės.

Skyrių vinjetės — dail. Rimanto Dichavičiaus.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (USPS 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except bimonthly July/August, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1996 / GRUODIS - DECEMBER / VOL. XLVII, NO. 12

Betliejaus paslaptis

Algirdas Paliokas SJ

* * *

Tarp keliavusių į Betliejų buvo viena šeima, at-
sinešusi didžiulę paslaptį. Daug akių nulydėjo
šią neturtingą šeimą, tačiau akys nematė ir širdys
nesuprato, kas ši Motina, kas Ateinantysis. Ir pie-
menys, tik tiek pamatę, nebuvo įtikėję. Todėl jiems pra-
sivėręs dangus atskleidžia paslaptį. Angelas, jo žodžiai,
angelų choras, dangiškos vizijos ekstazė - tikrai tai bu-
vo daug, bet ir tikėti taip pat reikėjo daug. Angelas pa-
sakė Mesijo atpažinimo ženklą: "rasite kūdikį, suvys-
tytą vystyklais ir paguldytą ėdžiose" (Lk 2, 12). Už jų
buvo akimirksniams atsivėręs dangus, prieš juos žemiškas,
klajokliams piemenims įprastas vaizdas, bet tai buvo
ženklas. Ir šis ženklas - Viešpats. Tik jis be jokių garbės
apraiškų, kad žiūrintieji nemanytų, kad paslaptį vien
paženklintieji suprastų. Piemenų kelias ėjo iš dangiškos

**Mieluosius mūsų skaitytojus, rėmėjus ir bendradarbius telydi
kalėdinės nuotaikos per visus ateinančius metus!**

šviesos į žemės tamsą, nuo Dievo patirties į žemės realybę, nuo spindesio viršuje prie skurdo apačioje. Bet ženklas atitiko. Jie įtikėjo. Panašiai ir Viešpats iš savo garbės atėjo į žemės nuopuolio naktį. Ar tai ne naktis, kurioje blogis nuodija gyvenimą, griaua ir žudo, atima ir barsto, į saugumą ir ramybę nuolat kėsina... Jis atėjo į dvasia mirusių žmoniją ir supančiojo blogį, įskelė tikrąsias vertybes, atėjo visiems, kuriems reikalinga pagalba. Tačiau jo kelias toks, kuriuo eiti tik retas turi drąsos, o ypač jo pabaigą, kas pakartos? Bet yra užsidedėlių, panorusių žemėje gyventi nežemiškai. Iš savo garbės ar kilmės aukštumos jie nusileidžia prie tų, pas kuriuos anuomet atėjo Viešpats. Krikščionija nėra akla ir kurčia. Per šimtmečius ji nuolat eina į pasaulio gatves, pas tuos, kurie kenčia, yra alkani ar ištroškę, kurie serga, yra kalėjime ar varge. Ji atsižada, dalija, tarnauja ir taip eina į dangiškąją šviesą, kurioje atsiskleidžia tikrųjų vertybių paslaptis.

Štai žmogus nusileidžia iš savo aprūpinto ir užtikrinto gyvenimo viršūnės, iš tam tikros laimės, tam tikro dangaus į vargšų ir ko nors stokojančių gyvenimą. Dalinimo patirtis, pasiukojantis tarnavimas, Dievo priartėjimas suteikia žmogui tokį džiaugsmą ir tokius laimės išgyvenimus, kokių materijos pasaulyje nebuvo ir negalėjo būti. Aišku, žemė neatsakys jai duotos bandymų galimybės. Ji gundys, apsunks, skausmu kartais palies, bet vidinėje sielos rojau harmonijoje skausmo strėlės sutirps, išnyks.

Kiek reikia paupti pinigų, laiko, sveikatos, kad pasiektum šią būseną? O kiek paaukojo Mokytojas? Jei juo tiki, tai ir jo žodžiu, pamokymu, pažadu taip pat tiki. Tačiau palikti sistemą, kurioje tu viduje, o aplinkui visi kiti ir pereiti į orbitas, kurios liepia suktis apie kitus ir dėl kitų, iš pradžių nėra lengva. Ir vėl: ar tiki, kad tikrai

rasi prarasdamas, už žemiška gausi dangiška? Ar tiki, kad ką tik padarai žmogui, reikalingam pagalbos, padarai pačiam Jėzui? Juk logiška: už tarnavimą Dievui - dieviškas atlyginimas. Ar tiki, kad čia ir dabar jau gausi, kas pažadėta.

Angelas tarė: "Nebijokite" Dievo Sūnus pasirinko kelią iš dangaus į šio pasaulio nešvarą, iš savo visagalybės karalystės į žemės vargą ir klusumą. Už jo Švč. Trejybės spindesys, priekyje kryžius ir mirtis. Taigi nebijokite! Būtent tokį kelią nutiesė ir juo praėjo pats Dievo Sūnus. Džiaukitės, nes juo eidami sekate Kristų ir vykdotė Dangiškojo Tėvo valią, kaip ir jo Sūnus. Nebijokite, šiame kelyje ne erškėčių, o džiaugsmo ir meilės daugiau!

Ne visiems lemta tai suprasti, kaip ir anuomet ne visi pamatė ir atpažino Mesiją. Ženklus pastebi, paslaptis supranta vien paženklintieji. Kas jie? "Aš šlovintu tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad paslėpei tai nuo išmintingųjų ir gudriųjų, o apreiškei mažutėliams" (Lk 10, 21). Piemenys ir vargšai savo gyvenimo dramomis bei tragedijomis buvo arčiausiai gyvulių oloje įsikūrusiai Šeimai. Ir šie, ir anie pažino šaltį, nepriteklius, alkį... Tokioje padėtyje atkeliavusios Moters Betliejus, "nepamatė" ir nepriėmė, lygiai kaip nematė, kokiomis sąlygomis į pasaulį ateina vargšų vaikai. Ligonis supranta ligonį, vargšas - vargšą. Laisva valia priėmęs vargšo ženklą, Išganytojas pasidarė atpažįstamas visiems mažutėliams, visiems pažymėtiems tuo pačiu ženklu. Vėliau jis žemės nepritekliams paženklintuosius skelbs palaimintaisiais: "Palaiminti dvasingieji vargdieniai: jų yra dangaus karalystė" (Mt 5, 3).

Ak, žeme žeme! Tu amžinai vis suvedžioji žmonių protus. Tu masini ir vilioji kilti į garbės, turto ir malonumų aukštumas. Tačiau šios ir panašios tavo dovanos žmogaus širdies nenumarina ir amžiname

Jėzaus gimtinė

Kun. K. J. Ambrasas SJ

Rytų kraštų žmonės buvo ir šiuo metu yra labai prisirišę prie savo šeimos ir tų vietų, iš kur jie kilę. Šeimos ryšiais anuomet buvo itin rūpinamasi, todėl visai nenuostabu, jei kas nors paklaustas apie senelius ar prosenius, galėdavo atsirinkti net už kelių ar keliolikos kartų ir net kokiam kaimė ar name gyveno toji ar kita šeima. Arabams, pavyzdžiui, būdinga, kad jie savo kilme atseka net iki Mohometo. Net ir šių laikų musulmonų pasaulio gyventojai, įsikūrę kur nors Amerikoje ar Europoje, nesunkiai gali pasakyti, iš kokios vietos ir kokios šeimos atsiradę jų protėvių protėviai. Kaip tik toks prierašumas prie savo protėvių ištakų, pirminio lopšio, labai išryškėjo Romos numatyto, o Kvirino įvykdyto gyventojų surašymo metu, kai į Betliejų, į pietus už kelių nuo Jeruzalės kilometrų 770 m aukščiau jūros pakilusį miestelį, anksčiau Lahamu, o vėliau Bet - lehem, vadinamus Duonos namus, atkeliavo Dovydo giminės ainiai užsirašyti savo gimtojoje vietoje. Kadangi joks senovės dokumentas šios vietovės nemini, tikriausiai tatai

būta labai menko kaimelio, kurį VIII a, prieš Kristų pranašas pavadino mažu tarp daugybės Judo giminės miestų. Kaimelis daugiausia buvo apgyventas piemenų ir žemdirbių, gal tik iš Jeruzalės į Egiptą traukią karavanų keleiviai stabelėdavo atsipūsti ir pasigirdyti kuprių.

“Juozapas ėjo iš Galilėjos miesto Nazareto į Judėją, į Dovydo miestą, vadinamą Betliejumi, nes buvo iš Dovydo namų ir giminės. Jis turėjo užsirašyti kartu su savo sužadėtine Marija, kuri buvo nėščia” (Lk 4-5). Šitoji kelionė Marijai turėjo būti varginga. Juk netrukus pasaulį turėjo išvysti busimasis Mesijas. Anuomet nei ekspresų traukinių, nei autobusų, nei lėktuvų nebuvo. Greičiausiai asilas gabeno sunkiais žingsniais einančią Mariją kartu su kukliomis maisto atsargomis. Ne vieną sykį šv. Šeimai reikėjo pernaktoti. Irgi tikriausiai tarp daugybės kitų keliauninkų, viešose užėigose arba kur nors pasirinktoje vargingoje nuošalėje. Betliejuje dėl žmonių spūsties sąlygos tikriausiai dar buvo blogesnės. Niekur negavę reikalingos busimajam kūdikiui pastogės ir priežiūros, nei nakvy-

* * * * *

kažko troškulyje palieka. Taip tu neleidai žmogui ištrūkti iš žemiškosios tremties. Klaidingais įsitikinimais tu pririši prie žemės ribotumo ir nykstamumo. Nepavargdamas žmogus vis ieško tikro džiaugsmo, tikros laimės šaltinių. Naujai surastuoju nėra ir nebus patenkintas. Iš praėjusių kartų patirties nepasimokęs, nori savo laimę surasti pats ir ja mėgautis pats. Tačiau vis veltui ir viskas veltui. Taip buvo, yra ir bus visiems tiems, kuriems Betliejaus paslaptis taip ir liks paslaptimi.

Todėl ir atėjo *Jis* - *KELIAS*, *TIESA* ir *GYVENIMAS*, kad atpirktų, apšviestų, laimės paslaptį žemėje atskleistų, kad žmogaus protą tiesa pasotintų, kad širdį meile sklidinai pripildytų, kad pradėtume dangų gyventi jau čia, žemėje...

nės namuose, kur vieni sudarinėjo prekybinius sandėrius, antri meldėsi, tretį dainavo ar prasi- manė žaidimus, kelionės vargą malšindami, Juozapas su Marija atsiduria tikrai į keblią padėtį, “nes jiems nebuvo vietos užėjoje” (Lk 2, 7). Kokie paprasti ir tiek daug ką pasakantys žodžiai: “ji pagimdė savo pirmąjį sūnų, su- vystė jį vystyklais ir paguldė ėdžiose” (Lk 2, 6). Kurgi daugiau bus ėdžios, jei ne tvarte. Juk iš ėdžių rupšnoja sau pašarą galvijai. Anuomet tvartai - kalvos įslaitėje netoli kaimo išraustos olos. Tokių gyvuliams patalpų dar ir šiandien tenai galime pamatyti. Nors tikriausiai ten bu- vo priteršta, tamsu, bet užtat ramu ir nuošalu. Juozapas čia greičiausiai iškuopė kokį kampą, gal pakreikė kokį plekelį švarių šiaudų, išsi- traukė kuklaus maisto iš kelionmaišio, ir štai tokios kuklios vietos ir užteko būsimajai gim- dyvei. Neturtas, paprastumas ir šių dviejų ke- liauninkų širdies tyrumas parengė pasaulio Išganytojui ir žmonijos karalių Karaliui būstą.

Ne tik Evangelijoje pagal Luką minima tokia varginga padėtis, bet apokrifinė literatūra, sakysime, II a. Justinas kankinys, III a. Orige- nas ir kiti autoriai, apipynę legendomis šį di- dingą istorinį ir vieną iš reikšmingiausių Bažny- čios gyvenimo įvykių, užsimena tokias vargin- gas Jėzaus Kristaus gimimo aplinkybes. Šioje vietoje imperatorius Konstantinas 325 m. įsakė pastatyti nemažą, ligi mūsų dienų išlikusią baziliką, kurios net 614 m. čionai užplūdę per- sai nesunaikino. Šitaip pastatytoji šventovė užkirto kelią išniekinti šią brangią visam krikš- čioniškajam pasauliui vietą, nes nuo Adriano lig Konstantino laikų stambeldžiai tyčiomis nieki- no su Jėzaus gyvenimu susijusias vietas, dažnai paversdavę jas orgijų ar stabų garbinimo šven- tyklomis.

Matyt, prie Marijos nebuvo jokios kitos mo- teriškės, tad jai pačiai teko susitvarkyti su Kūdikiu be kieno nors kito pagalbos, apie ką net rašo šv. Jeronimas. Čionai vien gyvulių kvapas tvyrojo, gal net voratinkliais apraizgy- tos lubos juodavo, visgi iš tikrųjų karališkos

giminės įpėdinio didybę liudijo ne žemiškas skurdas. Angelas pasakė, jog Naujagimis bus vadinamas Aukščiausiojo Sūnumi. Netoli už septynių mylių buvusio nuo aukso blizgančio, ištvirkimu, žudynėmis ir kitais didžiais nusi- kaltimais garsėjančio Erodo dvare nė vieno gimusio nepasveikino dangaus kariuomenės garbės ir šlovės giesmėmis, angelų chorai, kaip šio dviejų vienišų varguolių šeimos Naujagi- mio. “Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ra- mybė jo mylimiems žmonėms” (Lk 2, 14). Bet- liejus ir anuomet, prieš du tūkstančius metų, ir dabar, XX a. pabaigoje, tebestovi nedirbamos dykvietės pašonėje. Kaip tada, taip ir nūnai galima matyti su šunimis piemenų prie kaime- nių, kurias jie saugo. Žinia, piemenims sunku tokiose vietose rasti vandens, apsisvarinti ir nusiprausti. Tad daugelio dėl nešvaros, taip pat dėl vagysčių ir kitų priežasčių jie būdavo nieki- nami, ujami. Štai po dangaus kareivijų ir jų nuostabių giesmių atėjo Naujagimio su Motina pasveikinti apleiston patvartėn. Jie lygiai kaip vagys ir plėšikai teismuose negalėdavo būti liu- dininkais, bet užtat jie pirmieji įžengia į Dovy- do ainio - dieviško Sūnaus karališkąjį dvarą: “piemenys [...] nusiskubino ir rado Mariją, Juozapą ir kūdikį, paguldytą ėdžiose” (Lk 2, 15-15). Šitaip dangus pasirinko ne kokį nors karaliaus dvarą ar dvariškius paskelbti apie Dievo Sūnaus, žmonijos Išganytojo, gimimą, bet piemenys, kurie buvo pirmieji pasiuntiniai, pirmieji žmonijos atstovai, pasveikinę Tą, kuris už 33 metų juos visus savo krauju atpirks. Jiems buvo įprastos olos, gyvuliai ir tos sąly- gos, kuriose atsirado toks neįprastas šioms skurdžioms apylinkėms Svetys, apie kurį garsi- na ne svetimos kariuomenės legionierių trimi- tai, ne žemės valdovai, o dangaus angelai. Jiems didžiulė garbė suteikta: jie pirmieji žmonijai paskelbė ir išplatino šią džiugią žinią po kaimus ir pajuto tą nepaprastą jausmą: “Piemenys grįžo atgal, garbindami ir šlovinda- mi Dievą už visa, ką buvo girdėję ir matę” (Lk 2, 20).

TIKINČIŪJŲ DVASINIS GYVENIMAS PERSEKIOJIMO METAIS

Kun. Lionginas Virbalas SJ

Sakramentinis gyvenimas

Bažnyčia negali gyvuoti be sakramentų. Per sakramentus ji įkūnija pasaulio pašventinimo pasiuntinybę. Be to, sakramentai apima visą krikščionio gyvenimą nuo gimimo iki paskutinės mirties valandos ir turi regimą, materialų elementą. Todėl juos lengviausia pastebėti ir būtent dėl jų būdavo daugiausia susikirtimų su ateistine valdžia. Katalikiškoji pagrindžio spauda daugiausia rašė apie kunigų pareigą teikti sakramentus, tikinčiųjų, ypač vaikų, rengimą sakramentams, Pirmąją Komuniją, sutvirtinimo teikimą, santuoką bažnyčioje, ligonių patepimą, kunigų rengimą ir vyskupų parinkimą, dalyvavimą šventadienio Mišiose. Iš šių aprašymų, juose iškeltų problemų, pabrėžtų klausimų daug ką galima suprasti apie visą, taip pat ir vidinį, tikinčiųjų gyvenimą.

Eucharistija

II Vatikano Susirinkimas pabrėžė, kad eucharistinė auka yra viso krikščioniškojo gyvenimo versmė ir viršūnė. “Iš Eucharistijos, kaip iš šaltinio, plaukia į mūsų sielą malonė ir yra sėkmingiausiai laimimas Kristaus vykdomas žmonių pašventinimas bei Dievo pagerbimas”. Visais laikais, o labiausiai persekiojimų metu, krikščionys stiprybės sėmėsi iš Kristaus aukos, sudabartinamos šv. Mišiose. Ši tiesa ryškiai pasitvirtino ir XX amžiuje. Pavyzdžiui, Čekijos ir Slovakijos katalikų troškimas vienytis su Kristumi Eucharistijoje ir baimė jos netekti dėl kunigų stokos pastūmėjo pagrindinę Bažnyčią šventinti kunigus net prasilenkiant su visuotinės Bažnyčios reikalavimais. Nenuostabu, kad eucharistinis pamaldumas buvo svarbiausias ir Lietuvos katalikų gyvenime.

Eucharistija visų pirma suprantama kaip auka, vienijimasis su kenčiančiu Kristumi. Kalinė iš Uralo rašo: “Mano nuolatinės šv. Mišios ir nuolatinė šv. Komunija, - tai dėkingai iš Viešpaties rankų priimti kiekvieną akimirką, visus netikėtumus, pajuoką, pažeminimą, nuoskaudą — mažus dyglius iš Kristaus erškėčių karūnos”, Tokį supratimą lėmė ne tik to meto teologinis požiūris; tai atspindėjo ir sunkią tikinčiųjų padėtį, drauge juos ir stiprino. Jau pirmajame “LKB Kronikos” numeryje rašoma: “Visa, ką mes vadiname malonės veikimu, tuo pačiu ir tikėjimo tvirtumas, yra būtinai surišta su Mišiomis”. Todėl ne tik kunigai nuolat aiškino šv. Mišių reikšmę kiekvienam tikinčiajam ir būtinybę atlikti sekmadienio pareigą, bet ir patys tikintieji rodė dažnai herojišką troškimą ir pastangas dalyvauti šv. Mišiose. Ryliškių parapijos žmonės, kuriems valdžia neleido ne tik statytis bažnyčios, bet net ir įsirengti laikinų maldos namų, o tuos, kurių privačiuose namuose parapijiečiai susirinkdavo melstis, visai terorizavo, savo pareiškime sako: “Nuo 1983 m. gruodžio mėn. pradėjom rinktis į Bogonių kapines. Taip meldėmės per visą žiemą sekmadieniais ir šventėmis, taip darome ligi šiol. Vietoj altoriaus pastatome stalą, prie kurio kunigas atlaiko šv. Mišias. Kai kunigo nebūna, ant stalo padedame kunigo arnotą ir kryželį, kalbame Mišių maldas ir giedame”.

Sekmadienio kaip Viešpaties dienos branginimas drauge ir Mišių vertinimas išryškėja iš tikinčiųjų atsisakymo sekmadieniais dirbti valdišką darbą, nors dėl to tekdavo skaudžiai nukentėti.

Su šv. Mišiomis buvo susijęs ne tik grynai liturginis, bet ir visas tikinčiųjų gyvenimas.

Būtent Mišių šventimu paminimi svarbiausi įvykiai, įvairios sukaktys, prisimenami kalintys už įsitikinimus, aptariami opiausi Lietuvos katalikų ir viso krašto reikalai. Taip buvo paminėti pirmiausia Katalikų Bažnyčiai didelę reikšmę turintys šv. Kazimiero 500 metų ir Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejai, prisiminti Bažnyčiai nusipelnę dvasininkai, atšvestos pasiaukojusių Lietuvos kunigų ir vyskupų šventimų sukaktys. Tokiu pat būdu paminėti ir nebažnytiniai jubiliejai, pavyzdžiui, 1980 m. Vytauto Didžiojo 550 metų jubiliejus Trakų bažnyčioje. Netgi kova dėl blaivybės susiejama su Mišiomis: Vilniaus Aušros Vartų atlaiduose viena diena skiriama blaivybės temai. Tokį įvairių minėjimų ir šv. Mišių susiejimą visų pirma lėmė bažnytinio gyvenimo varžymas. Tikintieji neturėjo jokios kitos galimybės susirinkti, organizuoti konferencijų ar kaip kitaip pažymėti atmintinų datų ir įvykių. Tokios pamaldos, taip pat atlaidai, net ir kunigų laidotuvės ar metinės leido tikintiesiems oficialiai susiburti, pajusti, kad jų yra labai daug. Tačiau negalima užmiršti ir to, kaip labai tikintieji vertino Mišių auką, ir ši auka jiems prasmingiausia.

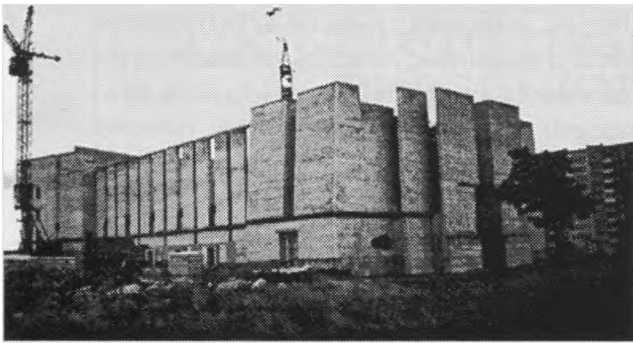
Tradicinė praktika atlikti išpažintį kiekvieną kartą prieš priimant Švč. Sakramentą, požiūris į šv. Mišias tik kaip į Kristaus aukos sudabartinimą neskatinė katalikų visa širdimi dalyvauti Mišiose. Bažnyčia nuolat ragino tikinčiuosius dažniau vienytis su Išganytoju Komunijoje. Tam buvo panaudojama tradicinė pirmųjų mėnesio penktadienių ir šeštadienių praktika, kai kuriose parapijose iškilminga vaikų Pirmosios Komunijos šventė, atlaidų, ypač visoje Lietuvoje garsiose šventovėse, dienos. Tikintieji naudojo proga nuvykti į tolimą parapiją, kur jų niekas nepažįsta, ir ten be baimės priimti sakramentus. Todėl garsiuosiuose Šiluvos, Žemaičių Kalvarijos ir kituose atlaiduose tiek dalyvių, tiek priėmusiųjų Švč. Sakramentą skaičius nuolat augo.

Eucharistinis pamaldumas Lietuvoje buvo reiškiamas pagarba Švč. Sakramentui. Sekma-

dieniais, pirmaisiais mėnesių ketvirtadieniais visur, o kai kuriose parapijose ir kasdien vykdavo adoracija. Į iškilmingą adoraciją buvo stengiamasi pakviesti kuo daugiau jaunimo. Tokios adoracijos metu mergaitės su tautiniais ar baltais drabužiais klūpodavo prieš išstatytą Švč. Sakramentą, būdavo kalbamos specialios maldos. Ypatingomis progomis adoracija trukdavo ilgiau. Pavyzdžiui, minint Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 70-metį, kai kuriose bažnyčiose tikintieji visą dieną organizuotai adoruodavo Švč. Sakramentą, atsiprašydami Dievą už tautos nuodėmes ir melddami jo palaimos. Iškilmingos procesijos su Švč. Sakramentu taip pat buvo viena iš populiariausių jo pagerbimo formų. Procesijos buvo rengiamos ne tik per Velykas, Dievo Kūno šventę, bet ir per visus atlaidus ar net kiekvieną pirmąjį mėnesio sekmadienį; visada buvo stengiamasi įtraukti kuo daugiau jaunimo.

Pagarbą Švč. Sakramentui rodo ir dažnos atsiteisimo pamaldos tose parapijose, kur eucharistiniai simboliai buvo piktadarių išniekinti. Kai kur tokios pamaldos rengtos ne tik tuoju po įvykiu, bet ir kiekvienais metais. Jos dar labiau stiprino eucharistinį pamaldumą ir ugdė katalikų sąmoningumą. Švč. Sakramentas gana dažnai būdavo išniekinamas apiplėšiant bažnyčias. Manoma, kad tai nebuvo atsitiktinis dalykas, o saugumo organizuota kovos prieš tikėjimą akcija.

Eucharistinis pamaldumas Lietuvos Katalikų Bažnyčioje reikėsi ir kitokiais būdais. 1981 metai buvo paskirti Eucharistinio Kristaus garbei, parapijose surengtos Eucharistinės dienos. Didelę reikšmę turėjo neseniai susibūrusi Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacija ir ypač 1969 m. įkurtas Eucharistijos bičiulių judėjimas. Jie taip save apibūdino: "Eucharistijos bičiuliai yra katalikų sąjūdis, jungiantis visus tuos, kurie gilaus maldos ir aukos gyvenimo bei veiklios artimo meilės siekia per nuoširdžią vienybę ir ypatingą pamaldumą Eucharistiniam Jėzui". Šis judėjimas siekė savo narius ugdyti sąmoningais ir uoliais katalikais, susi-

Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko bažnyčios sienos kyła aukštyn.

pratusiais tautos vaikais, skatino Šventojo Rašto, teologijos ir istorijos studijas. Bet pagrindinis jo rūpestis buvo išsaugoti, palaikyti ir puoselėti Eucharistijos garbinimą, dažną sakramentų, ypač Atgailos ir šv. Komunijos praktiką, „sueucharistinti gyvenimą“. Savo paprastumu, gyvybingumu ir patrauklumu Eucharistijos bičiulių judėjimas subūrė nemaža katalikiško jaunimo ir sunkiomis pagrindžio sąlygomis atliko didžiulį naujos kartos auklėjimo darbą.

Kiti sakramentai

Lietuvos katalikai ne mažiau brangino ir kitus sakramentus. Žemaitijos kunigai, kreipdamiesi į Lietuvos vyskopus dėl Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejaus, rašė, jog būtina tėvams „primygtinai raginti laiku pakrikštyti kūdikius, rūpestingai paruošti vaikus Pirmajai išpažinčiai ir šv. Komunijai, niekada neapleisti velykinės išpažinties ir šv. Komunijos, nepradėti šeimos gyvenimo be Santuokos sakramento, gilaus tikėjimo dvasia švęsti religines šventes“. Tai gi didžiausias dėmesys buvo būtent sakramentiniam gyvenimui.

Ateistinio persekiojimo metais Lietuvoje nebuvo vedama visų krikštų registracija, tačiau yra pagrindo manyti, kad tvirtas krikščioniškas tradicijas turinčiame krašte buvo krikštijama dauguma kūdikių. Dalis tikinčiųjų dėl represijų baimės turėjo kreiptis į tolimų parapijų kunigus arba prašė sakramentus suteikti naktį, be

nepageidaujamų liudytojų. Šitai, be abejo, neprisidėjo prie jų sąmoningumo ugdymo. Popiežius Jonas Paulius II lankydamasis Lietuvoje priminė, kad anuomet būdavę krikštijama slapčia, kartais netgi be deramo pasirengimo, tačiau toliau šitaip daryti nereikia. Panašiai buvo priimamas ir Santuokos sakramentas.

Apie Sutvirtinimo sakramento praktiką daugiausia galima spręsti iš pagrindžio spaudos aprašymų apie įvairius trukdymus. Vyskupams nebuvo leidžiama dažnai atvažiuoti į parapijas ir todėl priimti šio sakramento susirinkdavo didžiulės minios tikinčiųjų - per dieną būdavo sutvirtinami net keli tūkstančiai. Kai kur, vadovaudamiesi bažnytinių kanonų teikiama galia, patys klebonai ėmė teikti sutvirtinimą savo parapijiečiams. Deja, paauglių rengimas šiam sakramentui nebuvo toks kruopštus kaip Pirmajai išpažinčiai ir šv. Komunijai ir dėl to jo teikimas neatnešdavo didelių dvasinių vaisių, tapdavo formaliu dalyku.

Lietuvoje gyvavo dažna Atgailos sakramento praktika. Senesni tikintieji buvo įpratę atlikti išpažintį kiekvieną kartą prieš priimdami Švč. Sakramentą. Aktyvesni katalikai ją atlikdavo kas mėnesį, o kiti bent prieš pagrindines religines šventes. Iškilnių progomis prie klausyklų susidarydavo didžiulės eilės. Šv. Kazimiero jubiliejaus dieną Vilniaus Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje kai kurie žmonės tokiose eilėse išstovėjo nuo 10 val. ryto iki 17-18 val. vakaro. Tokia padėtis susidarydavo dar ir dėl to, kad valdžia neleisdavo į atlaidus pasikviesti daugiau kunigų.

Dar rūpesčio būdavo dėl Ligoninių patepimo sakramento suteikimo ligoninėse. Administracija visai kliudydavo atvykti kunigui į ligoninę ar tiesiog uždrausdavo, o kunigą pakvietusius ligonius kartais net atsisakydavo gydyti. Tikintieji vertino šį sakramentą ir net palikdavo ligoninę, kad galėtų jį priimti, tačiau dažnai atidėliodavo iki paskutinės valandos, kai ligonis jau būdavo visai arti mirties. Tai, be abejo, apsunkindavo tinkamą pasirengimą ir šio sakramento suteikimą.

Malda

Malda yra esminė ir neatskiriama krikščioniškojo gyvenimo dalis. Keisdama savo formas ir išraišką per visą Bažnyčios istoriją, ji liko kaip tikinčios širdies proveržis į Dievą, bendravimas su juo. Vidinė asmens malda buvo viena iš sričių, kurios ir ateistinio persekiojimo sąlygomis niekas negalėjo kontroliuoti ar varžyti. Todėl ji buvo tokia svarbi ir stiprino tikinčiuosius sunkiausių išbandymų valandomis. Sąžinės kaliniai savo laiškuose nuolat kalba apie maldą, kuri yra “didžioji palydovė”, “nepaprastai galingas ginklas, niekada neišsemiamas turtas, visų brangenybių šaltinis ir geriausioji mūsų mokykla”. Malda išugdė jų begalinį pasitikėjimą Dievu visokiausiose gyvenimo situacijose.

Labai vertinama malda už kitus. “LKB Kronika” spausdina lietuvių laišką Airijos katalikams: “Buvo nepaprastai dziugu ir miela, kai per Vatikano radiją išgirdome, kad už mūsų tautą meldžiasi tolimos Airijos tikintieji. Mes tikime jungtinės maldos galybe. Nemaža tikinčiųjų, sužinoję apie paskelbtas maldų dienas už Lietuvą, tuojau prisijungė prie bendros maldos ir Lietuvoje”. Daug kartų tokios maldos prašoma Vakaruose gyvenančių tautiečių ir kitų krikščionių, o pačioje Tėvynėje tokiu būdu remianti tikintieji buvo persekiojami. Teismo procesų metu, minint suėmimo metines ar per didesnes iškilmes buvo įprasta prisiminti kaliniams brolius ir seseris. Ateistinės valdžios atstovams tokia malda ypač nepatiko ir ne kartą ji buvo griežtai draudžiama, tačiau tai nesumažino katalikų ištikimybės. Jie rėmėsi pirmųjų amžių krikščionių pavyzdžiu, kai visa Bažnyčia meldėsi už suimtus apaštalus. Kitų prisiminimas, bendravimas maldoje būdingas katalikiškos, tai yra visuotinės Bažnyčios bruožas. Tokį bendrumo pajutimą tiek su kenčiančia, tiek su triumfuojančia Bažnyčia Lietuvos katalikai dažnai parodydavo persekiojimų laikotarpiu.

Privataus bendravimo su Dievu ar slaptos maldos šeimoje niekas negalėjo kontroliuoti ar

drausti, tačiau katalikai instinktyviai nenorėjo pasitenkinti vien tokiu maldos būdu. Jie jautė, kad Bažnyčioje turi būti bendruomeninė, t.y. daugelio vienu metu širdžių vienybe susijungusių žmonių malda. O kaip tik prieš tokią maldos formą daugiausia ir buvo nukreipta ateistinė kova. Nebuvo toleruojami tikinčiųjų susibūrimai bendrai maldai net privačiuose butuose, draudžiama melstis viešose vietose. Maldos išstūmimas iš viešojo gyvenimo, pastangos apriboti ją kambario ir bažnyčios sienomis ardė būtina vidinės ir bendruomeninės maldos vienybę.

Nepakankamas ir atsitiktinis religinis švietimas, dvasinės literatūros stoka, ribotos bendravimo su dvasininkais ar vienuoliais galimybės, sunkumai pasidalyti sava patirtimi su kitais daugumai Lietuvos tikinčiųjų trukdė ugdyti normalų dvasinį, maldos gyvenimą. Dėl to daugelis apsiribojo išmoktų įprastinių formulių kartojimu ir maldų skaitymu iš maldaknygių. Meditacinė, širdies ir net liturginė malda mažai kam buvo pažįstama. Bažnyčia pagrindžio sąlygomis kartu su bendru religiniu ugdymu stengėsi padėti ir šioje srityje. Čia nemažai yra dirbę aktyvesni kunigai ir vienuoliai, vargingomis sąlygomis dauginama asketinė literatūra. Buvo rūpinamasi tikinčiųjų sąmoningumo ugdymu ir maldos gyvenime, atkreipiamas dėmesys į šalintinus trūkumus. “LKB Kronika” sielvartauja, kad Mišiose vartojama ne lietuvių, o lotynų kalba, kuri “padaro neįmanomą sąmoningą tikinčiųjų įsijungimą į šv. Mišių auką”. Slaptose konferencijose, rengiamose rekolekcijose dažnai kalbėta apie maldos gyvenimo ugdymą.

Nepaisant visų kliūčių, Lietuvoje buvo jaučiamas religinis atgimimas, dvasinė pažanga. Oficialų Bažnyčios gyvenimą ateistinė valdžia stengėsi numarinti, bet iš tikinčiųjų, ypač iš jaunimo, prasiverždavo gyva dvasia. Pavyzdžiui, šv. Kazimiero jubiliejaus metu nebuvo leista surengti iškilmingesnių pamaldų, tačiau jaunimas savo iniciatyva susirinko prie Šventojo karsto ir paminėjo savo globėjo sukaktį. Šio

minėjimo aprašyme juntama gyva, jautri širdies malda: “Nors žvakės prie Šventojo karsto jau nedegė, bet skaišti jaunų širdžių švies suspindo atneštose prie altoriaus gėlėse. O giesmės, maldos, eilėraščiai Šventojo garbei kilo aukštyn bažnyčios skliautais. Tai jaunų širdžių padėka Aukščiausiam už jaunystę, už sveikatą, už tai, kad gyvi širdyse šv. Kazimiero idealai. Tai skundas šventajam Globėjui dėl jaunimo paklydimų ir nupuolimų. Tai prašymas dangaus palaimos visiems, išėjusiems aukos ir kančios keliais. Tai permaldavimas už persekiotojų ir tikėjimo priešų juodus darbus ir sąžines, prašant atleidimo ypač tiems, kurie tą vakarą jūžiliais ir neapykantos kupiniais žvilgsniais varstė besimeldžiančius jaunus žmones”.

“LKB Kronikos” puslapiuose gausėja ir dokumentų, liudijančių tvirtą krikščionių ryšį su Kristumi. Dievas nėra tolimas, sunkiai suprantamas Valdovas, o gerasis Tėvas, kuris visa veda, vairuoja ir todėl nebaisūs jokie išbandymai, juo galima pasitikėti, pavesti jam visus rūpesčius. Jautrumas ir sūniškas ryšys su Dievu įvairuose sunkumuose geriausiai liudija maldos autentiškumą ir jos poveikį gyvenimui.

Įvairios religinės praktikos

Tarp Lietuvos katalikų gyvavo įvairi, daugiausia tradicinė pamaldumo praktika. Viena populiariausių tiek privatus, tiek bendruomeninio pamaldumo formų, be abejo, yra rožinys. Rožinys buvo kalbamas visur ir visų. Jaunimas prie teismo salės durų prašė Dievo užtarimo už įsitikinimus persekiojamiems bendražygiams ir meldė atleidimo budeliams - teisėjams. Suimti ar tardomi tikintieji šitaip sėmėsi dvasios stiprybės. Susibūrę įvairiomis progomis bažnyčioje ar kur kitur, ypač maldingose eisenose, tikintieji vėlgi meldėsi šia malda. Be to, buvo paplitęs gyvasis rožinys. Net ir ne spalio mėnesį parapijos paeiliui kalbėjo rožinį, o jo perdavimo pamaldos Vilniaus Aušros Vartų šventovėje tapo tradicinės ir susilaukė valdžios dėmesio bei draudimų.

Rožinio populiarumas atspindėjo ypatingą

Lietuvos tikinčiųjų meilę Švč. Mergelei Marijai. Gausios ir kitos šio pamaldumo formos: iškilmingos gegužinės pamaldos, Marijos valandų giedojimas ir ypač lankymasis garsiose Marijos šventėse. Šiluvos, Aušros Vartų, Pivašiūnų vardai gerai žinomi ne tik pačioje Lietuvoje, bet plačiai nuskambėjo ir už jos sienų. Popiežius, prisimindamas Lietuvą, dažnai juos paminėdavo. Daug tikinčiųjų susirinkdavo į šias šventoves ne tik atleidų dienomis, bet ir kiekvieną mėnesį specialiai skirtą dieną. Atšiauriais ateistinės priespaudos dienomis žmogaus malda į Mariją teikė motiniškos šilumos bei globos jausmą, mokė stovėti po kryžiumi, krikščioniškai priimti kančias, atleisti priešams.

Persekiojamiems Lietuvos katalikams yra artimas kenčiančio Kristaus paveikslas, todėl nenuostabu, kad Kryžiaus kelio praktika buvo labai dažna ir įprasta. Kryžiaus kelią tikintieji ėjo melddamiesi už suimtus kunigus, paminėdami žymius praeities įvykius, netgi Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo sukaktį. Gavėnios metu kai kuriose parapijose jis buvo einamas kasdien, o penktadieniais - visus metus. Didžiulio maldininkų iš visos Lietuvos antplūdžio, ypač atleidų dienomis, susilaukdavo Žemaičių Kalvarijos. Žmonės meldėsi net ir išgriausose Vilniaus Kalvarijose, o Kalvarijų giesmes gavėnios metu ar šermenyse giedojo savo namuose. “Graudūs verksmai” taip pat buvo mielai giedami visos Lietuvos tikinčiųjų.

Neatskiriama religinio gyvenimo Lietuvoje dalis - procesijos. Be eucharistinių procesijų, kurios vykdavo bažnyčios viduje ar šventoriuje ir todėl nebuvo draudžiamos, reikia dar paminėti laidotuvių ir Vėlinių procesijas iš bažnyčios į kapines. Tai buvo viena iš nedaugelio progų tikintiesiems atvirai išeiti į gatves su religiniais ženklais: kryžiumi, vėliavomis ir šitaip viešai paliudyti savo tikėjimą. Šito labiausiai bijojo ateizmo propaguotojai ir todėl prieš procesijų organizatorius imdavosi griežtų priemonių. Daugelis kunigų buvo nubausti pinigėmis bausmėmis, o kai kurie net kelerių metų

kalėjimu. Nors šiurkščiai ir atkakliai bandyta išnaikinti Vėlinių procesijas, tačiau jos būdavo daugelyje parapijų. Kova dėl teisės rengti religines procesijas už šventoriaus vartų Lietuvoje turi senas tradicijas. Ir XIX amžiuje caristinės rusų okupacijos laikotarpiu už procesijų organizavimą buvo baudžiami net vyskupai. Ano meto katalikų drąsa palaikė ir XX amžiaus tikinčiųjų dvasią.

Su procesijomis yra glaudžiai susijusios religinės eisenos. Tai nauja pamaldumo forma, pasireiškusį ateistinio persekiojimo metais. Jos atsiradimas liudija Katalikų Bažnyčios Lietuvoje gyvybingumą, gebėjimą sunkiausiomis sąlygomis rasti būdų viešai ir bendruomeniškai išreikšti tikėjimą. Šitai paskatinti galėjo kitose šalyse plintančios maldingos kelionės į šventąsias vietas. Ir Lietuvoje tokios eisenos rengtos į pagarsėjusias šventoves ar ypatingas katalikams vietas - Šiluvą, Kryžių kalną, bet jos buvo trumpesnės, labiau organizuotos, panašėjo į procesijas su nenutrūkstančiomis maldomis ir giesmėmis. Dalyviai buvo įsitikinę, kad tokios eisenos yra neatskiriama religinio gyvenimo dalis, lietuvių kataliko religinės dvasios išraiška, prieš šimtmečius susiformavusių katalikiškų tradicijų tąsa. Ypač pagarsėjo kasmetiniai Eucharistijos bičiulių žygiai iš Tytuvėnų į Šiluvą, kurie įgavo tokį mastą, jog kovai prieš juos būdavo pasitelkiami gausūs milicijos ar net kariuomenės būriai, apylinkė paskelbiama karantino zona, o Vilniaus, Kauno ir kitų miestų įvairių gamyklų ir įstaigų vadovams uždraudžiama tuo metu siųsti darbuotojus ir automašinas į komandiruotes Žemaitijos link. Būta religinių eisenų ir kitose vietovėse. Į Kryžių kalną tikintieji pėsčiomis ir net basi nešdavo kryžius, keliaudavo į kitų parapijų iškilmes.

Prie tikrai autentiško religinio elemento procesijose ir maldingose eisenose galėjo prisidėti ir tautinė politinė motyvacija. Viešas dalyvavimas tokiose apeigose ir renginiuose buvo savotiška nuomonės išraiška prieš valdžią, protestas prieš neteisingus įstatymus. Procesija ar atlydai, į kuriuos susirinkdavo didžiulės minios

žmonių, buvo vidinių religinių įsipareigojimų vykdymas, kartu ir piliečių balsas už savo teises. Tačiau tokios eisenos, procesijos netapo demonstracija. Jų organizatoriai ragino visus dalyvauti iš širdies, elgtis "kaip bažnyčioje: nesikalbėti, neatsakinėti į pašalinių klausimus, giedoti ir melstis".

Ypatingas maldos būdas - ėjimas keliais, dažniausiai kalbant rožinį. Pasaulyje toks ėjimas daugiausia susijęs su vadinamaisiais "Šventaisiais laiptais", primenančiais Kristaus krauju aplaistytas Golgotos kalno pakopas. Lietuvoje šitaip buvo meldžiamasi atsisteisimo intencija po Švč. Sakramento išniekinimo, prisimenant suimtuosius tikėjimo brolius, prašant Dievo paramos persekiojamai Bažnyčiai, visai Tėvynei. Tai nebuvo dažna praktika, tačiau pogrindžio spaudoje galima rasti liudijimų apie tokį pamaldumą Šiluvoje, kur tikintieji keliais ėjo apie Marijos altorių ar bažnyčią, taip pat kitose vietovėse. Herojiškumo reikalaujančiomis gyvenimo aplinkybėmis tokį pamaldumo būdą Lietuvos katalikai kitaip priėmė ir vertino negu laisvojo pasaulio tikintieji. Todėl negalima sakyti, kad tai būtų vien dėl menko tikinčiųjų religinio švietimo likusi senų laikų praktika. Tam tikru atžvilgiu toks maldos būdas išreiškė katalikų ryžtingumą, pasiaukojimą ir ištikimybę Bažnyčiai, o kartu stiprino vidinį apsisprendimą už tikėjimą.

Iš pagrindinės spaudos puslapių išryškėja senosios katalikiškos tradicijos tęstinumas Lietuvoje, kurį atskleidžia ne tik populiarumas įvairių maldos formų, kurios kitose pasaulio šalyse beveik išnyko, bet ir požiūris į daugelį krikščioniškojo gyvenimo dalykų. Šioks toks oficialiosios Bažnyčios sustabarėjimas ateistinio persekiojimo sąlygomis yra suprantamas. Beveik visai nutraukti kontaktai su visuotine Bažnyčia, naujausios teologinės ir liturginės literatūros nebuvimas, dideli sunkumai susipažinti net su Bažnyčios dokumentais trukdė normalų katalikų bendruomenės dvasios augimą. Tačiau, norint teisingai suprasti įvairių religinės praktikos formų populiarumą Lietuvoje, reikia

Ar Žmogaus Sūnus beras žemėje tikėjimą?

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

Bernadeta Miliauskaitė-Harris

Padėti žmonėms pasiekti išganymą yra svarbiausias gailėstingumo darbas, nes “kokia gi žmogui nauda, jeigu jis laimėtų visą pasaulį, o pakenktų savo gyvybei?” (Mt 16, 26). Ganytojiškame laiške “Tertio Millennio Adveniete” Šv. Tėvas rašo, kad džiaugsmingai atšvęsti 2.000 metų sukaktį nuo Jėzaus gimimo turime pasidalinti mūsų išganymo vaisiais su kitais.

Klausimas (Lk 18, 8) “Bet ar atėjęs Žmogaus Sūnus beras žemėje tikėjimą?” turėtų pakratinti mus nemokančius pamokyti. Popiežius Jonas Paulius II atsako į šį klausimą savo knygoje “Peržengiant vilties slenkstį” Žurnalistas jį paklausė, kaip jis reaguoja į faktą, kad po 20 šimtmečių evangelizacijos katalikų skaičius neauga, o musulmonų ir indų didėja.

Popiežius pamini Katalikų Bažnyčios evangelizacijos trumpą istoriją nuo pirmųjų apaštalų iki dabar ir pareiškia kad paminėtos statistikos nėra pagrindas prarasti viltį, ypatingai šiais laikais kai vis didėjančios materialinio pasaulio vilionės atitraukia žmogų nuo dvasinių siekių. Šventoji Dvasia nesustojamai veikia - viltis yra jos ženklas. Jos galia atsispindi šv.

Pauliaus žodžiuose: “Kad aš skelbiu Evangeliją, tai neturiu pagrindo girtis, nes tai mano būtina prievolė, ir vargas man, jei neskelbčiau Evangelijos” (Kor 9, 16). Pravartu pažvelgti į šventųjų gyvenimus ir pasimokyti, kaip jie sekė šv. Pauliaus pavyzdžiu ir atidavė save skelbti Evangeliją.

Jau daugiau kaip penkiolika šimtų metų, kai Airija tapo katalikų kraštas, ir ji ištikimai tokia pasilieka. Daugiausia prie to prisidėjo šv. Patrikas, kuris ėmėsi sunkaus ir pavojingo darbo atversti šį buvusį stabmeldžių kraštą. Tai atliko savo gražiu pavyzdžiu ir malda. Pakrikštijo dideles žmonių minias. Steigė vyrų, moterų vienuolynus ir vyskupijas. Statė bažnyčias, šventino savo paties išmokslingus vyrus kunigais ir vyskupais. Airiai nuoširdžiai priėmė Kristų, kurio mokslo tikrumą šv. Patrikas parėmė gausiais stebuklais ir pranašystėmis, stojo į vienuolynus ir vyko į tolimas šalis skelbti Kristų.

Keturiolikto šimtmečio gale Jėzus pasirodė ispanui kunigui Vincentui Ferrerui ir pavedė jam skelbti žmonėms Dievo teismą, kviečiant

* * * * *

atsižvelgti ir į krašto istoriją. Kova dėl katalikų tikėjimo caro priespaudos metais, pasireiškusi daugiausia pastangomis turėti vienokių ar kitokių religinių teisių, religinės praktikos formas padarė artimesnes ir brangesnes Lietuvos katalikams negu kitų šalių tikintiesiems. Pakartotinė okupacija ir kova prieš tikėjimą sutvirtino tas tradicijas, kurios padėjo atsispirti priverstinei ateizacijai. Todėl Lietuvoje ypač paplito ir prigijo kai kurios visoje Katalikų Bažnyčioje gyvavusios religinės praktikos formos. Taip pat dalis tikinčiųjų išlaikė keisto ar primityvaus pamaldumo formas, kurios labiausiai krinta į akis, nors ir nėra gausios. Visa tai, be abejo, daro įtaką šiandieninės Katalikų Bažnyčios gyvenimui Lietuvoje. Viena, senosios tradicijos visuomet turi tendenciją išsilaikyti, o kita, naujos dvasinio gyvenimo srovės, susidurdamos su pasipriešinimu, dar labiau parodo savo priešingumą. Todėl visos permainos ir reformos Bažnyčioje galės vykti pakankamai sklandžiai ir atneš tikrų evangelinių vaisių, jei bus atsižvelgiama į istorinę patirtį ir vyraujančias dabarties tendencijas.

nusidėjėlius į atgailą. Dievo ir artimo meile degęs Vincentas ėmė skelbti Dievo žodį visoje Vakarų Europoje ir tapo pats garsiausias to laiko žmogus. Dvidešimt vienus metus jis misionieriaus.

Jis kalbėjo ugingai. Jo žodžius tvirtino Dievas stebuklais. Šv. Vincentas gydė ligonius, net prikėlė iš numirusių. Minios sekė jį, klausydamos kiekvieną jo žodį. Nusidėjėliai grįžo prie Dievo. Pats Vincentas buvo nusizėminęs ir visiems nuolankus, kasdien pasninkavo, kasdien skelbė Kristų ir karštai meldėsi.

1610 metais Pietų Amerikoje pradėjo darbuotis šv. Petras Klaveras tarp gabenamųjų iš Afrikos vergų. Žmonės dėl pinigų pradėjo šią bjaurią prekybą, nepaisydami ne tik popiežiaus, bet ir kunigų barimo. Bažnyčia nieko kito tada negalėjo padaryti, kaip stengtis padėti vargšams nelaimėje ir pamažu perauklėti baltuosius pirklius.

Kiekvieną mėnesį Karibų saloje, Kartagos mieste, į turgų atgabendavo apie tūkstantį vergų. Šv. Petras su savo pagalbininkais vykdavo pas įbaugintus, susirgusius žmones, nešdamas jiems skanumynų, gydymas jų žaizdas ir gindamas jų reikalus prieš pavergėjus. Kadangi jie buvo gabenami iš įvairių Afrikos vietų, šv. Petras suorganizavo katechetų grupę iš įvairių tautelių, kad visus galėtų pasiekti, juos mokydamas, guosdamas ir prie Kristaus atvesdamas. Jis per savo 44 apaštalavimo metus pakrikštijo 300.000 juodųjų vergų, bet teko patirti daug nemalonumų. Pirkliai jį skundė jo vyresniesiems, sunkino jam darbą. Jis ištesėjo.

Šie šventieji, kaip pirmieji apaštalai, priėmė Kristaus žodžius: “Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai” (Mk 16, 15). Mes irgi esame Kristaus sekėjai ir turime įgyvendinti šiuos žodžius. Mums nereikia vykti į tolimus kraštus, kaip misionieriai, visi esame pašaukti apaštalauti savo aplinkoje. Vienas iš geriausių ir naudingiausių būdų yra skelbti Kristaus žodžius pavyzdingu gyvenimu. Motina Angelica, “Eternal World” televizijos tinklo direktorė, vienoje savo programoje davė realių

pasiūlymų, kaip mes, pasauliečiai, galime skelbti Kristaus Evangeliją. Ji aiškina: “Kai atleidžiame savo artimui, skelbiame Evangeliją. Kai nusišypsom ar ištariam “Aš tave myliu”, skelbiame Evangeliją. Kai Mišiose ir pagarbiai priimame Šv. Komuniją, skelbiame Evangeliją. Kai niekas nesiseka, bet galime ištarti “tebūnie Tavo valia, skelbiame Evangeliją”. Visi, kurie mus mato, turi žinoti, kad mes tikime. Tai nereikia kasdieną bėgti į bažnyčią. Kas iš to, jei namie ar darbovietėje elgiesi atvirkščiai? Kai atliekame Kristaus uždavinį mylėti kitus, tai skelbiame Evangeliją.

Nenusiminkime, jeigu jaučiamės nedrąsūs. Pirmieji apaštalai irgi buvo nedrąsūs iki Šv. Dvasios atėjimo. Po to jie skelbė Evangeliją po visą pasaulį. Turime melstis į Šventąją Dvasią, kad ji ir mums suteiktų tokią dovaną. Net Šv. Tėvas, lankydamasis Amerikoje pereiniais metais, tarė, kad turime nugalėti baimę, kaip Marija: “Kaip Marija, turite leisti, kad Šv. Dvasia padėtų jums tapti Kristaus bičiuliais. Kaip Marija, nugalėkite baimę ir duokite, skelbkite pasauliui Kristų. Per jus ir su jumis Kristus tepasiekia visų žmonių gyvenimus ir širdis. Šiandien, trečiojo tūkstantmečio išvakarėse, visiems krikščionims tebūna aišku, kad vien inercijos negana, kad į naują šimtmetį ir naują tūkstantmetį jie turi žengti, žinodami, kas jie yra ir ko jie siekia, žinodami savo atsakomybę. Dėl to, kaip Viešpaties Angelas aplankė Mariją, kaip Marija aplankė savo giminaitę Elzbieta, taip šiandien krikščionys turi “lankyti” pasaulį.

Melskimės į Šv. Dvasią ir į Mariją, kad mums padėtų liudyti Kristų šiame pasaulyje ir nemokančius pamokyti, kad Kristaus meilė ir mokslas, mūsų skleidžiami, nugalėtų visą blogį šiame pasaulyje. Kad atlikę savo uždavinį, kaip krikščionys, galėtume pakartoti šv. Pauliaus žodžius antrame laiške Timotiejui: “Iškovojau gerą kovą, baigiau bėgimą, išsaugojau tikėjimą. Todėl manęs laukia teismo vainikas, kurį aną dieną man atiduos Viešpats...” Kad atėjęs Žmogaus Sūnus dar rastų žemėje tikėjimą.

GALUTINIS BRENDIMAS SENATVĖJE

(Tešinys)

Kęstutis A. Trimakas

Gyvenimo peržvalga

Kai kurie žmonės, atsidūrę mirties pavojuje, skęsdami ar patirdami avariją, staiga prisimena savo gyvenimo svarbius momentus, kurie spontaniškai žaibo greičiu prabėga vienas po kito. Tai gyvenimo peržvalga, tokiais atvejais patiriama taip dramatiškai. Šiaip patiriama ne dramatiškai kiekvieno žmogaus, paprastai - intensyviau vyresnio amžiaus asmenims.

Senatvėje tai gali užtrukti ilgesnį laiką: turint daugiau laiko, prisimenami svarbesni įvykiai, santykiai su reikšmingais asmenimis, ilgiau užsilaikę jausmai, nuotaikos, laikysenos. Net nesistengdamas žmogus tuo galutinai kuria savo paveikslą, savo tapatybę - savo autobiografinio įspūdžio gilų ir gal "cenzūruotą" įspaudimą.

Tiksliai tapatybei susidaryti tokia peržvalga turi būti balansuota, ir objektyvi, t.y., kai žvelgiama tiek į teigiamus, tiek į neigiamus gyvenimo elementus. Kažkas žmogaus viduje - sąžinė ar širdis - spontaniškai vertina tas autobiografines nuotrupas vien tik sau suprantamais matais - griežtais, blankiais, indiferentiškais, pateisinančiais, ar nieko nesakančiais. Kažkas viduje gali ir atrinkti, kas ir kaip bus prisimenama: ar tik tiegiami, ar tik neigiami dalykai, ar ir vieni, ir kiti.

Jei žvelgiama tik į tai, kas buvo smagu, jei prisimenami tik savi "laimėjimai", palydėti kitų pagyrimais, peržvalga lengvai tampa savo paties panegyrika. Tuomet pakyla savigarbos balionas, bet ilgainiui jis nusileis ir supliukš, neišlaikęs realybės testo, - be vidinės darnos.

Negera pakrypti vien į neigiamą pusę, matant vien tik tai, kas buvo neigiama. Žvilgsnis gali tapti toks pesimistiškas, kad krentama į

nevilgtį ir desperaciją. To išvengia tik tas, kuris sugeba dėl savo klaidų ir kalčių apgailėti - apgailėstas, bet ne desperacija, turi galią pakelti asmenį.

Žinoma, vertingiausia yra objektyvi ir vispusiška gyvenimo peržvalga. Tik ant realaus pagrindo pastatytas žvilgsnis į save žmogui duoda pamatą atsistoti su tikru paveikslu - realiai matyti save kaip veidrodyje su neigiamybėmis, kurios apgailėstojamos ir išvalomos, ir su teigiamybėmis, kurios su pagrindu įvertinamos - galutinai susiformuojant vidinei damai, ateina ramybė ir įsitikinimas, kad gyvenimas buvo prasmingas.

Senujų charakterizavimas

Yra toks televizijoje pavaizduotas epizodas. Ant lovos krašto sėdi senutė ir kalba su savim: "Kai aš atsikeliu rytą, aš galiu pasirinkti: arba būti 'nelaimga', arba būti 'laiminga'. Aš pasirenku būti 'laiminga'". Šis epizodas parodo žmogaus apsisprendimo reikšmę. Žmogus apsisprendžia būti vienokiu ar kitokiu. Ta apsisprendimo galia lygi jį visą gyvenimą. Nuotaikos senatvėje tik išryškina tai, kaip žmogus rinkosi gyventi.³

Žemiau pateikiami dviejų studijų duomenys. Pirmoje studijoje žvelgiama į senatvę pasiekusių pagrindinę laikyseną: kaip jie prisiderina ar neprisiderina prie gyvenimo baigminio laikotarpio. Antroje studijoje svarstoma, kaip gyvenimo tikslų pasiekimas ar nepasiekimas paveikia asmenis senatvėje.

Susitaikant su senatve, ar ne

Kaip ir galima numatyti, žmonės pasiekę senatvę, prie jos prisitaiko, arba ne. Reikšminga

studiją atliko S. Reichard'as su bendradarbiais. Ne tik buvo atrasta, kad vieni pritampa prie senatvės, kiti - ne, bet taip pat kaip ir kodėl. Atidengti penki charakteringi, dažniausiai naudojami būdai, kaip atsiliepiama į senatvę: trys jų, prisitaikant prie senatvės, o du - visai ne.

1. *Subrendusieji*. Iš trijų prie senatvės prisitaikančių būdų tik vienas buvo sveikas ir teigiamas. To būdo žmones autoriai pavadino subrendusiais. Jie daugiau ar mažiau realiai priėmė save ir savo padėtį. Jie neturėjo varžančių, kaustančių, neurotiškų konfliktų, sugebėjo sunkumus pakelti ar juos toleruoti, tinkamai išsprendė iš praeities užsilikusias problemas (jei tokių buvo), rado pasitenkinimo dabarty ir su savim, ir su kitais. Pagal Erikson'o terminologiją, jie buvo pasiekę daugiau ar mažiau tinkamą vidinę darną, ego integraciją, ir tuo įgiję ar išlaikę ramų savim pasitenkinimą. Visa tai galima laikyti pamatiniu egzistenciniu apsisprendimu.

Kiti du prie senatvės prisitaikę būdai: vienas - veiklumu; kitas - pasyvumu.

2. *Apsišarvavusieji*. Reichard'as veikliuosius vadina apsišarvavusiais dėl to, kad jie išvystė ir išlaikė stiprią savignyos sistemą, t.y. vidinius metodus, kaip veikimu ir ignoravimu - judriais užsiėmimais, krutėjimu, socialiniais ryšiais nukreipti dėmesį nuo esamų ir būsimų neigiamų senatvės apraiškų ir net nuo artėjančios mirties. Tai paviršutiniškas ir laikinas prisitaikymas. Ta veikla veikia, kol asmuo gali veikti ir judėti. Vis vien už veiklos paviršiaus slypi baigminės gyvenimo situacijos reali būseną. Veikla yra naudojama tik "bėgti" nuo pačios senatvės, nuo gyvenimo baigmės bei nuo egzistencinio apsisprendimo galutinumo. Tačiau jau tame būde slypi toks apsisprendimas: trauktis nuo tokio apsisprendimo. Tokie asmenys paprastai yra bėgliai visą gyvenimą nuo gilesnio gyvenimo prasmės klausimų. Tačiau tokie žmonės neturi kur pabėgti. Ateis laikas, kada jie nebegalės taip judriai veikti. Ir ateis

mirtis. Ir gyvenimo prasmės, ir mirties prasmės priėmimas vis vien jų laukia. Ir nuo teigiamo atsakymo priklauso jų galutinė vidinė dama ir ramybė.

3. *Sūpuokles kėdes mėgstantieji*. Pasyvumu senatvei prisitelkusieji naudoja kitą būdą - gyventi kaip įmanoma patogiau, bet be ypatingų pastangų ar priimtų atsakomybės, vien patenkinti savo reikmes. Daugiau ar mažiau toks pats stilius tęsėsi visą gyvenimą. Tad ir senatveje jis nesikeičia. Reichard'as tokius vadina sūpuokles kėdes mėgstančiais, t.y. tokias kėdes, kurios yra be kojų, bet ant dviejų puslankių, kad jose sėdint galima, kaip lopšyje, suptis - priekin ir atgal. Pasyvumas irgi yra savotiška savignyva nuo bet kokio sujudinimo, sukrėtimo. Tokie žmonės gal niekada nėra perėję per jokią krizę. Tačiau jų neįmanoma supurtinti ar kuo nors pažeisti. Tiesa, už viso to pasyvumo beveik nieko ir nėra: nebent tik blankus, bukas drungnumas. Atrodo, kad toks net mirties aki-vaizdoje nebesumirskėtų. Bet gal ten kur nors po tuo visu klotu dar kažkur rusena kibirkštėlė teigiamam egzistenciniam apsisprendimui?

Likusieji du būdai yra visai neprisitaikę prie senatvės. Ir vienas, ir kitas yra protestas prieš senatvę, o tam tikra prasme - ir prieš visą gyvenimą. Ir vieni, ir kiti žiūri į gyvenimą (ne vien į senatvę) kaip į nepasisekimą. Bet tai yra jiems svarbiausia jų dėmesyje. Tad ir senatvė yra kaip to nepasisekusio gyvenimo besivelkanti "uodega". Skiriasi jie tarp savęs tik tuo, kame jie mato to nepasisekimo priežastį: pas kitus ar pas save.

4. *Piktieji*. Šie savo gyvenimo nepasisekimo priežastis įžiūri pas kitus. Kiti kaip nors pakišo jiems koją ir dėl to sugadino jų gyvenimą: jų turėtas auksines progas, pasitaikusias galimybes; jie atėmė pasisekimą ir užtikrintą laimę. Net jei ten būtų bent grūdas tiesos, viskas negalėjo būti taip absoliučiai vien dėl to sugadinta ar pražudyta. Blogiausia, kad dabar kausito ir žudo ne kas įvyko praeityje, bet pats pyk-

tis, vidų užvaldžiusi neapykanta, užnuodijanti gyvenimą ir jos paskutinę fazę - senatvę. Dabar jau pats paskutinis laikas žengti į priekį, atleidus, atsikračius pykčio, išvalius vidų, rasti vidinę darną ir ramybę. Dabar, senatvėje, paskutinė proga lieka egzistenciškai apsispręsti.

5. *Savęs neapkenčiantieji.* Kaip pastarieji pyksta ant kitų, taip šie - ant savęs. Ir jie gyvenime patyrė stambių nepasisekimų, arba bent taip jie galvoja. Ir už tai jie kaltina ne kitus, bet save. Jie patys padarė nedovanotiną klaidą, kuri pastoja kelią jiems į pasisekimą ir gyvenimo laimę. Ir už tai jie negali dovanoti sau, graužiasi, nes nepasiekė savo tikslo dėl savo kaltės, ir puola į neviltį ar desperaciją, nes, gyvenimui baigiantis, jau nebeturi kitos progos. Senatvė jiems yra nebenutildomo apgailėjimo laikas. Kokia ten bebuvo klaida praeityje, dabar jie daro dar didesnę klaidą, nesistengdami išsivaduoti iš to savęs kaltinimo, vedančio į tokią neviltį ir žudančio progą rasti vidinę darną bei ramybę - egzistencinį savęs apsisprendimą.

Gyvenimo tikslą pasiekus, ar ne

Kita vertinga studija tikrino, kaip siekiami tikslai paveikė žmones senatvėje. Po nuodugnaus apklausinėjimo Charlotte Buhler'ė vyresnio amžiaus žmones (nuo 65 m. amžiaus ir senesnius) surūšiuojo į keturias grupes pagal jų tikslų siekimą.⁴

1. *Be tikslo gyvenusieji.* Nors daugelis turėjo gyvenimo tikslą, bet buvo ir tokių, kurie gyvenimą praleido be tikslo ir be plano. Senatvėje jie pasijuto gyvenę be prasmės. Jų tarpe pasireiškė atitinkami neigiami jausmai: apgailestavimas, kaltės jautimas ar net frustracija.

Daug daugiau buvo tokių, kurie gyvenime turėjo tikslą ir jo siekė. Deja, vien tikslą turėti bei jo siekti gyvenimo pakankamai nepaskaidrino. Senatvėje juntamas skirtumas, kaip aiškiai matosi, ar tikslas jau nebebus pasiektas, ar

jis dar siekiamas, ar jau pasiektas.

2. *Gyvenimo tikslo nepasiekusieji.* Tai tie, kurie tikslą turėjo, gyvenime jo siekė, bet negalėjo pasiekti, o dabar, atėjus senatvei, dėl fizinio ar psichologinio nesugebėjimo jo nebegali siekti. Tie jautėsi labai blogai: nepatenkinti, nelaimingi, nusivylę.

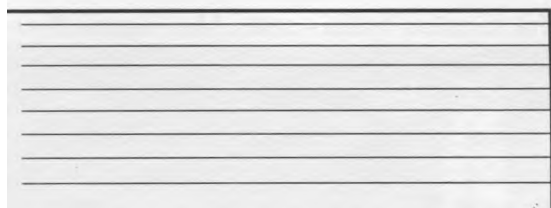
3. *Tikslą tebesiekiantieji.* Kai kurie, nors jau sulaukė senatvės, dar tebeturėjo galimybę iki šiol nepasiekto tikslo siekti ir jo siekė. Tokie jautė, jog gyvenimas jiems nebuvo sustojęs. Jie turėjo viltį, kuri pačią senatvę darė įdomesnę.

4. *Gyvenimo tikslą pasiekusieji.* Žinoma, geriausiai jautėsi tie, kurie, dar senatvei jų neužklupus, savo gyvenime siektą tikslą pasiekė. Jau tada galėjo jo pasiektais rezultatais džiaugtis. O dabar, sulaukė senatvės, juto pasitenkinimą ir galėjo ramiai ilsėtis.

Atitinkamai pagal šių grupių duomenis galima spręsti ir kokie jose yra Erikson'o nurodyti paskutinės stadijos vaisiai. Bet tikslo gyvenusieji nebuvo sudarę nuoseklaus identiteto, nebuvo užsiangąžavę juos viršijančiam tikslui. Tad visai "normalu", kad jie gyvenimo pabaigoje jautė tuštumą, beprasmybę, vidinę nedarną, depresiją. Nuo pastarųjų skyrėsi tie, kurie turėjo tikslą gyventi, bet jo nepasiekė ir senatvėje nebeturėjo progos jo siekti. Tikslo turėjimas rodo, kad jie jaunystėje ar vėliau buvo tam tikrą tapatybę suformavę. Senatvėje, kai jau darėsi aišku, jog tikslas nebesiekiamas, jiems belieka pergalėti nusivylimą ir susitaikant tą tikslo nepasiekiamumo faktą - patirtį sujungti su savo tapatybės patirtimi ir tuo būdu atrasti vidinę darną.

Senatvėje tikslo tebesiekiantieji dar gyvena įtampoje. Tikslas ir "užsispyrimas" rodo juos turint gal net stiprią tapatybę. Kol jie dar dėdami pastangas siekia tikslo, tol vidinės darnos pasiekimas dar yra procese.

Žmogaus pasirengimas gyvenimui ir mirčiai

Birutė Žemaitytė

Mūsų protėviams gyvenimas ir mirtis buvo du tarpusavyje susiję tos pačios realybės aspektai.

Vėlinės - Ilgės.

Giliai įsijautę į liūdesį, iššauktą mirštančios rudeninės gamtos ir netektų artimųjų prisiminimo, turėtume savyje pajusti ilgesį kažko labai tolimo, bet kartu net iki širdies skausmo artimo. Tai amžinosios Tėvynės - žmogaus versmės ilgesys. Ilgesys yra vienas prasmingiausių žmogaus vardų. Gerokai nutolome nuo suvokimo, kad žmogaus esmė niekur nedingsta, ji tik pereina į kitą būties plotmę, į dvasinės egzistencijos fazę.

Žemiškajam gyvenimui atsiradęs prierašumas neturi trikdyti mirštančiojo labai atsakingame mirties virsme. Jo laukia dvasinės būties horizontai, jis turi rimti (mirti) ir, toldamas nuo erdvės ir laiko pasaulio, eiti į Šviesos karalią - Amžinąją savo Tėvynę.

* * * * *

Gyvenimo tikslą pasiekę jau tada galėjo savo laimėjimą sėkmingai įtraukti į savo tapatybės patirtį ir sudaryti vidinę damą. Jų jaučiama ramybė liudija, kad tą darną jie išlaiko ir gal patvirtina senatvės patirtimi.

Išnašos

1. Elizabeth Kubler-Ross. Death: The Final Stage of Growth. New York: Simon and Schuster, 1975.

2. Herald Geist, Ph.D. The Psychological Aspects of Retirement. Springfield: Charles C. Thomas Publishing, 1968.

Sužadinę Vėlinėse tolimojo skrydžio ilgesį, mes ne tik pakilsime virš kasdieniškos buities, bet ir ruošimės nenutrūkstamai ir sąmoningai būčiai.

Mirties virsme šio ilgesio žadinimas ypač reikšmingas. Tai bene svarbiausias faktorius, padedantis įveikti skausmingą ir sudėtingą mirties virsmą.

“Nenoriu iliuzijų: man geriau vaiski tikėjimo tamsa, kryžiaus beprotybė, kančioje gimusi Meilė...”

Taip. Šitas kelias neklaidingas.

Netrokštu vizijų, man užtenka kūdikio širdies, pagaunančios Antgamtės virpesius. Žinau, kad yra begalinis Kosmosas - Tėvo Namai.

Kokia nuostabi Šeima ten gyvens! Tai ir mano rytdienos Tėviškė. Žinau, kad esu ten laukiama.

Jie, visų amžių šventieji, džiūgauja Tėvo Namuose ir ilgesingai laukia sugrįžtančiųjų.

3. Tuo nepaneigiama, kad įvairūs įvykiai - pasiekimai ir nelaimės - atsitinka ir paveikia žmones. Tačiau net ir po sunkia našta nepalūžusių pavyzdžiai parodo, kad, kaip psichiatras dr. Viktoras Frankl'is teigia, žmogus “viską gali, kai žino kodėl”, t.y. įžvelgia prasmę ar remiasi Prasme.

4. Charlotė Bühler. “The Curve of Life as Studied in Biographies”. Journal of Applied Psychology, 1955 (19), p.405-409. Taip pat Charlotė Biihler ir Fred Masarik (eds.) The Course of Human Life, Springfield, 1968

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Juk tai mūsų broliai - sesės. Mus visus sudievinotas pats švč. Kraujas. Jis pasiekė pergalę - mes kelyje.

Visų Šventųjų šventė ir Vėlinės. Kokia graži švenčių vienovė! Tai dvi rytdienos Tėviškės pakopos. Siela, subrendusi dieviškajai Pilnatvei - šventa. Siela, pakeliui į šį subrandimą yra nuskaistinimo būsenoje - ji šventėja, šviesėja, skaidrėja.

Koks didis ilgesys, kokia meilės kančia nuskaistinimo būsenoje.

Skaistykla - Dievo gailestingumo vieta. Ar gi norėtume visą Amžinybę būti dvasinėm neūžaugom? Ar gi norėtume būti dvasiniais luošiais?

Mes, gyvieji, savo malda, ypač šv. Mišių aukoje, vienydami su Jėzaus ir Marijos kančia savąją kančią, galime sieloms išmelsti didesnio meilės intensyvumo ir tada jos per trumpesnę laiką subręs tobulai Pilnatvei

Visa krikščioniška mistika kalba apie Dievą, gyvenantį kiekviename žmoguje. Todėl akistata su savo giliausiąja esme ir yra akistata su Dievu.

Atsiskyrimas nuo fizinio kūno visiems suteikia neįkainojamą galimybę: kiekvienam siūloma tiesus išsigelbėjimo kelias - "pasilik tame būvyje!"

Tačiau toji Šviesa ir nuostabus pergyvenimas - priklauso nuo žmogaus psichikos ir karmos, tai yra žemiškojo gyvenimo būdo - trunka neilgai: nuo keleto sekundžių iki pusvalandžio.

Atsigaunanti vėl, tai yra žemiškojo gyvenimo metu susikauptos psichikos turinys, pamažu nustelbia nuostabų pergyvenimą - žmogaus esmę. Ir taip mirštantysis, dabar jau velionis, atsibunda su visu savo sąmonės turiniu: su visais turėtais įpročiais, norais ir ydomis visiškai nepažįstamose, sunkiai suvokiamose gyvenimo sąlygose. Nuo čia ir prasideda visos velionio kančios ir bėdos, apie kurias kalba religija. Leonardas Andriekus, įkvėptas poetinės nuojautos, rašo:

*Sako, jog yra baugu numirus
Atsibusti užkastam kape
Ir išgirsti kaip dainuoja girios
Jūra šaukia grįžt namo upes.*

*Jeį nesi tam jūros balsui miręs,
Būsi gyvas užkastas kape,
Ir išgirsi kaip dainuoja girios,
Jūra šaukia grįžt namo upes.*

Palikęs savo fizinį kūną ir nesusivokęs savo esmėje, velionis toks pat bejėgis, kaip ir ką tik gimęs kūdikis.

"Reikia išmokti ne vien kentėti, bet ir mirti. Tikrai! Daug kalbama rekolekcijose ir pamokluose įvairiomis temomis, bet nieks nemoko, kaip reikia numirti. Užtai žmonės ėmė materialiai žiūrėti į mirtį. Mūsų laidotuvės dažnai tampa paradavimu. Mirusiojo siela užmirštama, iškeliamas asmeniškasis skausmas. Tikroji Meilė mąsto apie kitą, ne apie save.

Mirtis - perėjimas iš vienos egzistencijos į kitą. Tai amžinumo švystelėjimas, pirmasis žingsnis į amžiną Gyvenimą, grįžimas į savo būties priežastį - Dievą, atbudimas Tėvo glėbyje. Tai Gimimas!

Gyvybės atėjimas į pasaulį susijęs su kančia. Mirtis irgi skausmingas virsmas. Skausmas, susijęs su gimtąja nuodėme. Tai visiško neturto aktas, kančios gironomis malamo grūdo dalis. Tačiau šiose dulkėse visu grožiu suspindi Dievo Veidas.

Kai žvelgsi į žemę, į žmogaus gyvenimo dramą, Viešpaties žvilgsniu, niekadosis isteriškai neklyksi nevilty, bet tyliai ištarsi 'Taip, Tėve!' - ir tai bus koncekracijos žodžiai, kurie dulkes pavėrs Kristumi".

Eisiu Namu ramus

Tai etinė virsmo sąlyga, be kurios neįmanomas joks virsmas.

Paliekant fizinį kūną, praeinamas nulinis virsmo taškas. Tai svarbus virsmo momentas, kuriam reikalinga aiški sąmonė. Todėl mirštan-

čiajam labai svarbi ramybė. Nors ir labai skaudu, tačiau išeinantįjį negalime trikdyti: negalime verkti ir jo gailėtis. Jau atėjo laikas, ir jis išeina. Mirštančiajam reikia padėti tyliai susikaupimu bei širdies malda.

Gailestis yra egoistinis savęs gailestis netekties valandą. Artimųjų ašaros, graudenumai išeinantįjį rišą prie jau išgyvento gyvenimo ir labai apsunkina mirties virsmą.

Nuliniame virsmo taške išeinantysis, tarsi panoraminiame filme, regi visus savo gyvenimo įvykius, bet ne kaip pasyvus stebėtojas, o kaip vertintojas. Yra manoma, kad tada vyksta aktyvi žemiškojo gyvenimo patirties kristalizacija į dvasines vertybes, kurios negalima trukdyti.

Ypač reikalinga mirštančiajam ramybė mirties pradžioje ir mirus kokį pusvalandį.

“Neišmanėli! - perspėja apaštalas Paulius, - ką tu pasėjai, neatgimsta, jei prieš tai nenumiršta”.

*Bet kodėl grūdėlis nesibijo -
Argi jam tamsoj nėra baugu?
Į tą pačią ilgo sapno karaliją
Nukeliauja grūdas ir žmogus.*

*O palaiminta ana sekundė
Ir be galo, ir be krašto nuostabi,
Kai grūdėlis žemėj atsibunda,
Tartum vaikas motinos glėby.*

(L. Andriekus)

“Tai kas, kad materija virto dulkėmis! Laikinai. Jei kviečių grūdas nekris žemėn ir nepamirs, jis liks vienas, o jei kris ir apmirs, jis duos gausius vaisius” - sako Kristus. Jis žino, ką sako. Reikia apmirimo, kad įvyktų didysis prisikėlimas. Ką reiškia Viešpaties amžiuose milijonai metų?!

Mes laimingi! Mūsų atsinaujinimas, perkeitimas vyksta Kristuje. Ryškiausiai tai liudija Esmėkaita šv. Mišiose. Kviečių dulkės tampa Dievu... Ir mes Juo tampame diena iš dienos:

Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko bažnyčios maketas.

visas mūsų gyvenimas - nuolatinis perkeitimas. Tai konsekracija. Kai mūsų kūnas - tas kviečio grūdėlis - apmirs, taps dulkėmis, iš jo išaugs spinduliuojanti Gyvybė, visiškai perkeista, sudievinta. Ir kaip gera, kad šitas perkeitimas jau vyksta! “Kas valgys šią Duoną, bus gyvas per amžius”. Dievas tampa Duona, kad mes, ją valgdami, taptume dieviški.

Šita Duona pašauks mūsų kūną, virtusį dulkėmis, į naują vaisingą gyvybę ne tik amžių pabaigoje, bet jau dabar. Jau dabar vyksta dieviškoji Reinkarnacija - tikrais persikūnijimais pagal Dievo paveikslą ir panašumą.

Suvokę būtinybę vėlei nuskaistėti, galime teigti, jog visa mirties virsmo zona yra skastykla.

Besiruošiantieji mirčiai, skastyklon įžengdavo dar tebegyvendami žemėje: skaistindami kūniškąją prigimtį, mokėsi gyventi ne kūno poreikiais, bet savo dvasine esme.

Skaistykla žemėje - tai minties projekcija į ateitį, ateities sąmonės kūrimo pradžia. Taip kūno irimas tampa kūrimu, o mirtis - gyvenimo sąlygų pakeitimu.

Mirties virsmo suvokimas praskleidžia anapusinės būties šydą. Gyvenimas nėra kažkas

stabiliaus ir tolygaus. Tai nuolatinė pulsacija, kaita, tartum amžinas tekėjimas. Ilgesnius būties tarpsnius keičia trumpesni tapsmo periodai. Žmogaus rūpestis - toje nuolatinėje kaitoje - suvokti savo esmę, nenutrūkstamą giją ir nepamesti jos kritiniuose tarpsniuose - virsmuose.

Mums būtina susigražinti prarastą mirties suvokimą ir visumos bei Amžinybės jausmą.

Kai suprasime, kas yra Mirtis - tuomet jos nebijosime. Žmogus bijo to, ko nežino, nepažįsta. Suvokus mirties esmę, ji, vietoj netekties, tampa atradimu.

Nauja būtis atsiveria tik per senojo gyvenimo praradimą.

Tuomet viskas stos į savo vietas; į gyvenimą subėgsime žvelgti kitomis akimis, nesikabinti į jį bet kokia kaina ir pradėti tikrai žmogaus vertą dvasinį - kūrybinį gyvenimą.

“Gloria Dei vivens homo!” (Dievo garbe gyvenęs žmogus) (šv. Ireniejus).

Galiausiai paskutinis ir praktiškas dalykas: kaip reikia ruoštis mirčiai, kaip bendrauti su žmonėmis, kurie tuojau mirs, ar jau miršta?

Žmogus turi žinoti apie save tiesą. Kodėl? Todėl, kad jis turi dvasiškai pasirengti: malda, sakramentais, atleisdamas ir pats prašydamas atleidimo.

Tibeto mirusiųjų knygoje yra specialūs tekstai, jie buvo skaitomi prie mirusiųjų. Čia tarsi perduodama senų senovės patirtis, jog toldami nuo žemės, vis labiau netekdami ryšio su buvusio gyvenimo realijomis, išėjusieji dar girdi balsą, rodantį jiems kelią, padedantį išvengti šoko, nuostabos.

Ir mes aukojame šv. Mišias. Tai malda, auka už velionį, ir jo vėlė yra čia pat, šalia. Už vienus melddamasis, jauti nepaprastą lengvumą širdy, net tam tikrą pakilimą; o už kitus - tarsi temptum kokią baisią sunkenybę, tarsi reikėtų įveikti kažkokios stangrios masės pasipriešinimą, tarsi aplink blaškytusi palūžusi, besikankinanti dvasia, ir jos kančia persiduoda aplinkiniams (A. Menis).

Tai šuolis į bedugnę, bet į tokią bedugnę, kuri mus švelniai priims; bedugnę, kurioje mes ne skęsime, o imsime plaukti, nors iš pradžios ir baisu į ją šokti.

Kaip pažeminta mirtis tarp ligoninės sienų! Čia tarp prietaisų, aparatų vyksta fiziologinis merdėjimo procesas; mirtis čia pažeminama, nelieka šventumo, sakralumo.

Reikia šventesnio požiūrio į Mirtį!

Remdamasi savo ilgamete patirtimi reanimacijoje, noriu pasidalinti šiomis išvalgomis:

- nebijokime mirštantįjį prakalbinti dvasinės svarbos tema. Paraginkim sutvarkyti sielos reikalus. Pasiūlykim pakviesti patį Dievą pagalbą; paprašykim, kad atleistų, jei gyvenime kas nors įžeidė ir pats lai paprašo atleidimo įskaudintus žmones;

- mirštančiajam labai reikalingas mūsų buvimas su juo, jam reikia padėti: meile, malda, asmenišku buvimu, susikaupimu, tik jokiū būdu ne graudenimais, klyksmu, raudomis;

- mirštantįjį turi gaubti gili ramybė, susitelkimas, noras jam padėti įveikti mirties virsmo tašką;

- paprašyti, kad mirštantysis savo kančią vienytų su Jėzaus kančia ant kryžiaus, kad visiškai pasivestų dieviškajai Valiai;

- gera būtų, jei degtų pašventinta žvakė, kad susirinkusieji laimintų ir melstųsi už išeinantįjį, ypatingai žadinti mirštančiojo pasitikėjimą Dievo gerumu, Jo meile, žadinti Namų ilgesį, atsidavimą Švč. Motinai, šv. Juozapui;

- palaikykim mirštančiojo ranką savoje, laiks nuo laiko švelniai paglostykim galvą, rankas, pašnibždėkim, kad esam kartu, pašnibždėkim trumpą maldele:

“Tėve, į Tavo rankas atiduodu savo gyvybę!”

“Jėzau, Marija! Myliu Jus!”

“Jėzau, atleisk! Pasitikiu Tavimi!” ir t.t.

- padrąsinkim mirštantįjį, pvz.: “Dar truputį pakentėkim. Jau nebeilgai. Tu tuoj pamatysi mylintį Dievo Veidą. Aš - mes esame su tavimi. Mes Tave lydime, meldžiamės už Tave. Būk drąsus! Tuojau nušvis pergalė. Jėzus čia pat. Jis

Tave labai myli. Tu Jam labai reikalingas.

Ir galiausiai paskutinis dalykas, svarbus visiems. Juo dvasingesnis ir turiningesnis gyvenimas čia, šiandien, juo laisvesni ir ramesni eisim pasitikti to, kas tėra “regimas akimirksniu įvykęs sielos pasirengimas amžinajam skrydžiui”.

O iš tikrųjų žmogui jau čia, žemėje, leista pajusti Amžinybę! Šis pojūtis ir mirusiųjų prisikėlimas užkoduotas čia, mūsų gyvenime, nes mūsų asmenybė čia siekia pilnatvės, ji čia gali veikti. Tačiau reikia būti asmenybe, o ne jos užuomazga, ne asmenybės embrionu. Ir ne kelmu, aprauktu pykčio purvu bei gleivėmis.

Kiekviena diena yra Dievo dovana, mes sėjame Amžinybės dirvon savo meilę, savo darbų, savo kūrybą. Todėl kvietimas kurti bei gausinti gėrį sykiu yra kvietimas į amžinybę.

*"Nurimk, širdie, tegul atsiskyrimo
mirksnis būna mielas.*

Tegu nebūna tai mirtis, bet atbaigimas.

*Tegu meilė tampa prisiminimais,
o skausmas dainomis.*

*Tegu skridimas dangumi baigiasi
sparnų suglaudimu virš lizdo.*

*Tegu šis paskutinis tavo rankų palietima
bus švelnus kaip nakties gėlė.*

*Sustok akimirka, Gražioji Pabaiga,
ir paskutinį savo žodį tark tylėdama.*

*Lenkiuosi prieš tave ir iškeliu aukštai savo
Žibintą, kad tau pašviesčiau kelią”.*

R. Tagorė

Kaip nuostabu! Tai muzika, pagaunanti Antgamtės virpesius ir su visiška tyla įsiliejanti į Amžinybės Okeaną.

Iš tikrųjų - tai Dievo kūrinio užbaigimas, o ne siaubas.

Kaip miela bus baigti skrydį, pradėtą nusižeminimo pievose, sparnų suglaudimu viršum lizdo! Mažytė širdelė plastels paskutinį kartą,

bandydama krauju aprūpinti organizmą, ir suglaus savo sparnelius Tėvo delnuose - amžinajame lizdelyje, kuriame prasidėjo gyvenimas. Kokios mielos Tėvo rankos! Kiek jomis plūsta gerumo šilumos, dieviškos energijos, kuri įsilies plačiu srautu į perkeistą būtį! Jų prisilietimas švelnus, kaip nakties Gėlė. Taigi Mirtis yra ne kas kita, kaip užbaigimas, sugrįžimas, prisilietimas. Kūrėjas paskutiniu kalto smūgiu užbaigia savo kūrinį, kaip kadaise didysis Mikelandželas Mozės skulptūrą, kai nustebintas jos grožio ir puikumo, sušuko: “Moze, prakalbėk!”

Tai buvo tik skulptūra, o čia - gyvas žmogus, nuo amžių liūliuotas Tėvo mintyse.

Tad svieski, žmogiška būtie, tarsi aukštai iškeltas žibintas, ir ramiai pasitik tau dovanotas dienas, kuriose tu gali mylėti, spindėti gerumu, kad žmonės, matydami tavo spinduliuvimą” ... garbintų Tėvą Danguje” - ne vien ten, įsivaizduojamose aukštybėse, bet ir žmogiškos širdies danguje, kuriame gyvena Švč. Trejybė.

Eik per gyvenimą, aukštai iškėlusį žibintą, kad jame būtų

daug Šviesos,

daug Tiesos,

daug Meilės.

Tegu skamba didžioji Buvimo daina žemės kloniais, kaip piemens ragelis, kviečiantis savo avytes pareiti namolio, kur jų laukia gimtoji stichija.

Ir aš, ir aš einu kasdien Namu, iš anksto sveikindama savąjį užbaigimą, sparnų suglaudimą Tėvo delnuose...

Literatūra

1. A. Menis “Magija, okultizmas, krikščionybė”.
2. Naujasis Testamentas.
3. A. Paskus “Asmenybė ir religija”.
4. A. Patackas. A. Žarskus “Mirties virsmas”.
5. L. Samrala “Žmogus”.
6. R. Tagorė “Lyrika”.
7. B. Žemaitytė “Palydėsiu į Tėvo Namus”.

BENDRA MALDA

CHIARA LUBICH

“Jeigu kas iš jūsų susitars žemėje dviese melsti bet kokio dalyko, jiems mano dangiškasis Tėvas jį suteiks. Kur du ar trys susirinkę vardan manęs, ten ir aš esu jų tarpe” (Mt 18, 19-20).

Man atrodo, kad tai yra vienas iš tų Jėzaus posakių, kurie labiausiai pripildo mūsų širdis džiaugsmo. O iš tikrųjų kai daug turime gyvenime reikalų, kurių mežinome, kaip galėtume įvykdyti! Mes galime tikrai tikėti, kad tiesioginis dvasinės galybės veikimas ir malonė iš dangaus gali suteikti mums tai, ko ilгимės visa širdimi. O šie Jėzaus žodžiai, pilni vilties ir pažado, pasakyti taip aiškiai, kad nepalieka vietos abejonoms: “ Jeigu kas iš jūsų susitars žemėje dviese melsti bet kokio dalyko, jiems mano dangiškasis Tėvas jį suteiks. Kur du ar trys susirinkę vardan manęs, ten ir aš esu jų tarpe”.

Tikriausiai jūs pastebėjote, kad evangelijoje Jėzus dažnai skatina mus melstis ir moko, kaip turime prašyti, kad gautumėm tai, ko meldžiame. O malda, apie kurią čia kalbame, yra vienintelė tos rūšies, nes ko joje prašome, kad gautume, turi būti meldžiama nors dviejų asmenų kartu - reiškia vieningai bendraujant. Jėzui tai reiškia ne prašančiųjų skaičius, bet kad jie melstų būdami vienybėje.

Žydų tradicijoje, kaip jūs gal žinote, buvo tikima, kad Dievas kreipdavo dėmesį maldai, aukojamai kartu. O čia Jėzus kalba dar apie kažką. Jis sako, kad iš tikrųjų, “Jeigu kas iš jūsų susitars...” Jis nori, kad nors du asmenys susitartų, bet svarbiau, kad jie būtų vienybėje. Jis pabrėžia, kad jie būtų vienos minties, vieningi ir kad jų dvasinis gyvenimas reikštųsi darbais.

Iš tikrųjų tai ir reiškia, kad jie turi sutarti, ko prašyti, bet svarbiausia yra tai, kad jų prašymas būtų pagrįstas jų širdžių tikraja

vienybe. O Jėzus juk užtikrina, jog vieningas bendravimas tai būtina sąlyga, kad gautume tai, ko maldoje prašome.

Jūs gal norėsite žinoti, kodėl maldos vienybėje malonesnės Tėvui? Priežastis yra ta, nes tokios maldos yra tyros, o mūsų pavienių asmenų maldos kartais būna menkesnės ir panašesnės į elgetos maldavimą, negu į vaikų prašymą, kurie meldžia savo tėvą.

Bet jei mes prašome drauge, mūsų prašymas tikrai yra tyras, be asmeniškios naudos, nes kai esame vieningi, tada nuoširdžiai klausome ir rūpinamės jų reikalais bei dalinamės jų rūpesčiais.

Be to, du ar trys asmenys, kai stengiamės būti vienybėje, galime turėti geresnį supratimą, ko prašyti Tėvą. Todėl jei norime gauti tai, ko meldžiame, turime sekti tuo, ką Jėzus mums sako. “Jeigu kas iš jūsų susitars žemėje dviese melsti bet kokio dalyko, jiems mano dangiškasis Tėvas jį suteiks”.

O kad prašydami gautume, Jėzus pats pasako mums tokios maldos paslaptį. Ji turi savyje žodžius “susirinkę vardan manęs”. Kai mes esame tokioje vienybėje, jis pats yra tarp mūsų ir ko tik prašysime, būdami su juo, tikriausiai gausime. Juk Jėzus pats - kai tarpusavio meilė vienija mūsų širdis - prašo Tėvą tos malonės, kurios mes meldžiame. Argi Tėvas neduotų to, ko Jėzus prašo? Juk Tėvas ir Jėzus yra viena esybė.

Argi tai nenuostabu? Argi tai neįkvepia mus turėti visišką pasitikėjimą ir nuoširdų tikėjimą?

Mes tikrai norėtume žinoti, ko Jėzus nori,

Statoma Šv. Kazimiero bažnyčia šiaurinėje Klaipėdos dalyje.

kad prašytume. Jis tai nurodo labai aiškiai: “bet kokio dalyko”. Jis nieko neapriboja.

Tad stenkimės kasdienos gyvenime taip ir melsti. Galbūt mūsų šeima, mūsų draugai, organizacijos, kurioms priklausome, mūsų kraštas ir pasaulis aplink mus stokoja daug dalykų, nes mes niekada jiems to neprašome.

Užtai susirinkime visi mūsų šeimų nariai kartu su tais, kurie supranta mūsų idėjas ar gyvena pagal mūsų idealus. Tada pasiryškime mylėti vieni kitus, kaip evangelija įsako, kad būtume vienybėje ir Jėzus būtų su mumis. Tada prašykime geriausio, kaip mes suprantame. Prašykime bažnytinių pamaldų metu, prašykime kur tik bebūtume. Prašykime prieš tai apsisprendę, prašykime visko, kas mums reikalinga.

O svarbiausia, nieko nedarykime taip, kad Jėzus būtų nepatenkintas mūsų abejingumu po to, kai jis mums davė tokią palankią galimybę. Tada gyvenimas žemėje, palaikomas tokiomis mūsų maldomis, darys pasaulį laimingesnį, kuriame žmonės dažniau šypsosis, sergantieji turės daugiau vilties, vaikai augdami bus saugesni. Šeimos sugyvens darniai. Tada sunkūs problemiški reikalai bus sprendžiami sėkmingai namų intymume... ir galutinis adyginimas mums bus danguje, nes maldos už gyvenančiųjų žemėje reikalus ir mirusiųosius taipgi yra vienas iš gailingųjų darbų, kuriais remiantis, mes būsime teisiami savo gyvenimo pabaigoje.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

■ Dr. Bronislovas ir Apolone Andrašūnai, gyveną Hot Springs, Arkansas, ir Orland Parke, Illinois, Toškūnų bažnyčiai remontuoti paaukojo 27.000 dol., Jonišio - 4.000 dol. O 5.000 dol. paaukojo Eucharistinio Kristaus seserų kongregacijai - Vilniuje namui įsigyti.

■ Liepos 6 d. Fordhamo universiteto senelių namuose mirė universiteto ilgametis profesorius kun. dr. W. C. Jaskiewich. Jis baltistiką ir slavistiką studijavo 1947-1950 m. Penssylvanijos universitete, kur 1951 m. gavo filosofijos daktaro laipsnį. Jo moksliniam pasiruošimui vadovavo prof. dr. Antanas Salys. Vlodo Kazimiero Jaskevičiaus (taip lietuviškai skamba jo pavardė) rūpesčiu 1957 m. Fordhamo universitete buvo įsteigtas Litanistikos institutas.

PIKTA DARANTI SUDRAUSTI

(Jaunimo grupėje premijuotas straipsnis)

* * * * *

INDRĖ ŽLIOBAITĖ

Kaimo mokykloje vienoje klasėje mokėsi du draugai, Vaidas ir Saulius. Jiedu sėdėjo viename suole, gyveno kaimynystėje. Nuo pat mažų dienų berniukai buvo neišskiriami draugai. Jie kartu žaidavo, statydavo smėlio pilis, bėgdavo prie upės meškerioti.

Dabar jau abu užkopę į šeštą klasę, tvirtai žingsniuodavo dulkėtais keliais į mokyklą. Kelias tolimas, daugiau kaip du kilometrai, bet Vaidas ir Saulius kiekvieną rytą eidavo kartu.

Tik neseniai Vaidas pastebėjo, kad jo draugui kažkas pasidarė. Kad Saulių būtų kas apsėdęs. Nuo mažens buvęs geras berniukas, dabar jis pasikeitė. Štai praėjusį sekmadienį einančiam iš bažnyčios vaikui pakišo koją. Šis nugriuvo ir pradėjo verkti. Sauliaus veidą nušvietė piktdžiugiška šypsena. Arba užvakar einančią gatve moteriškę užsiundė savo šunimi.

Šį ankstų ketvirtadienio rytą, eidamas į mokyklą, Vaidas pradėjo šneką:

- Sauliau, kas tau pasidarė? Kodėl sekmadienį nuskriaudei vaiką, kodėl užvakar užsiundeit Reksą ant tos moteriškės, kuri ėjo pro jūsų namus?

- O va čia tai jau ne tavo reikalas! - piktai atsi-
kirto Saulius.

- Bet, Sauliau, juk kaip negražu, gėda, negarbinga!..

- Juk aiškiai pasakiau, ne tavo reikalas! Gėda... Negarbinga... Tu žiūrėk, kad negautum nuo manęs! Negražu... Negarbinga...

- Bet...

- Jokių bet! - griežtai nutraukė Saulius.

Taip besiginčydamis, jiedu priėjo mokyklą. Kai įžengė į klasę, visi jau sėdėjo savo vietose. Berniukai atsiprašė mokytojo ir tyliai atsisėdo į savo suolą. Daugiau jie nebesišnekėjo.

Per pertrauką, vos suskambus skambučiui, Saulius stoji ir lyg kulka nėrė iš klasės. Vaidas vikriai atsistojo ir nutipeno iš paskos. Dirstelėjo pro langą ir mato; netiki savo akimis. Saulius stovi ir rūko su septintoku Rimu, triskart antramečiu ir šiaip miestelio padauža. Berniukų žodžių Vaidas girdėti negalėjo, bet iš jų veidų suprato, kad abu rezga kažką negero.

Pasibaigus pamokoms, Saulius vėl išbėgo lyg į gaisrą. Vaidas neskubėjo. Iššlavė klasę, išrankiojo šiukšles iš pasuolės, tik tada išėjo namo.

Beeidamas mato: dviračiu važiuoja du berniukai, užsimaukšlinę kepures ant akių. Prietema. Vaidas negalėjo matyti jų veidų, nors figūros pasirodė pažįstamos. Dviratininkai berniuko nepastebėjo. Tik staiga Vaidas pamatė einančių mokytoją. Paslaptinęjį dviratininkai tyliai privažiavo jam už nugaros, stvėrė rankinę ir paskubėję dingo už artimiausio namo kampo.

- Gelbėkit! - suriko mokytojas, - Padėkit! Vagys! Plėšikai!

Tik staiga Vaidą persmelkė šaltas prakaitas.

- Tos... Tos figūros... - tyliai, vos girdimai šnibždėjo jis, - Jos... Jos... Saulius ir Rimas...

Vaidas tekinas perbėgo namo, numetė kuprinę ir galvotrūkčiais nuskubėjo pas Saulių.

- Vaiduti, jis dar negrįžo iš mokyklos, - pasitiko berniuką tarpduryje Sauliaus senelė, - kodėl jis neparėjo su tavim?

- Tikrai nežinau, - bandė ginti Saulių Vaidas, - gal po pamokų pasiliko...

Ir neatsisveikinęs nukūrė namo.

Kitą rytą Saulius žingsniavo į mokyklą išdžiai, pakėlęs galvą. Jo kojas puošė nauji sportbačiai, ant krūtinės puikavosi šaunus medaljonas. Jis vilkėjo naują džinsinę striukę ir naujus džinsus, kokių nei vienas kaimo vaikas neturėjo.

- Sauliau, iš kur gavai šiuos rūbus? - paklausė

Vysk. Antanas Vaičius šventina Šv. Juozapo Darbininko bažnyčios varpinės pamatus Klaipėdoje.

Vaidas.

- O, tai mano mamos draugė iš Vokietijos atsiuntė,- puikavosi Saulius, - žinai, mano mama turi pažįstamų Vokietijoje, Australijoje, Amerikoje.

- Sauliau aš gi mačiau tokius džinsus mūsų parduotuvėje, tik kainuoja jie du šimtus litų, o striukė irgi nemažai.

- O ką, kad daug kainuoja, negali būti iš Vokietijos?

- Na, gerai, Sauliau, neapsimetinėkime nei tu, nei aš. Mačiau kaip vakar judu su Rimu važinėjote dviračiu, mačiau mokytoją, ir mačiau kaip jūs atėmėte jo rankinę, žinau, kad tenai buvo atlyginimas už tris mėnesius, žinau, kad mokytojo žmona serga, ir kas dieną turi gerti vaistus, kurie kainuoja nei daug, nei mažai, o penkis šimtus litų, ir žinau, kad be šių vaistų ji gali numirti. Aš nesakiau niekam nieko, nes maniau, jog tu šįryt pats prisipažinsi. O jei neprisipažinsi, aš pats viską nedelsiant papasakosiu, o tada tau baigsis žymiai liūdniau.

Dabar patariu, bėk greičiau pas Rimą, grąžinkite abu tai, ką nusipirkote už vogtus pinigus...

- Bet...

- Tylėk! Aš dar nebaigiau. Taigi grąžinkite prekes, gal parduotuvė ir grąžins pinigus, o tada, nuėję pas mokytoją, viską iškllokite ir atiduokite pinigus, gal jis judviejų pasigailės, o jei pasigailės, tai atsidėkodami atsidirbkite jo sode, nes jis užsiėmęs, o žmona serga, nėra kam dirbti.

Jei ne, tai mokytojas gali į koloniją kokiems penkeriems meteliams uždaryti.

Vaidas nutilo. Saulius pradėjo verkti.

- Aš tikrai nenorėjau...

- Bėk greičiau pas Rimą, - dar paragino Vaidas, ir Saulius paskubėjo.

Po valandos kažkas pabeldė į klasės duris.

- Mokytojau, mums reikia su jumis pasikalbėti, - nedrąsiai prašneko Saulius.

Mokytojas išėjo į koridorių ir uždarė klasės duris.

- Aš klausau jūsų įdėmiai, - tarė virpančiomis lūpomis.

- Mokytojau, - prašneko Rimas, - mes jums kai ką skolingi.

Ir jis atkišo voką su pinigais. Mokytojas paėmė.

- Mes labai atsiprašome, maldaujame, niekam nesakykite, mes dirbsime jūsų sode po pamokų, mes... mes... darysime, ko tik jūs panorėsite.

- Aš žinojau, kad jūs ateisite, - tarė mokytojas,

- aš pažinau jus vakar. Jei būtumėte iki pamokų galo nepasirodę, jums tikrai liūdnei baigtųsi, bet dabar duodu judviem paskutinę galimybę. Jei dar bent kartą praleisite pamokas, neatliksite namų darbų, išdykausite, trukdysite kitiems mokykloje, ar kaip nors bjauriai elgsitės už mokyklos ribų, pasigailėjimo nelaukite! O dėl mano sodo, tai pagalbos neatsisakysiu. Tikiuosi, tai pamoka jūsų visam gyvenimui. Dabar eikite į klasę.

Abu berniukai įėjo į klasę ir atsisėdo į vietas, Kita pamoka buvo rišlioji kalba. Įėjęs į klasę mokytojas paskelbė rašinio temą: "Kodėl negalima vogti?". Vaidas pasižiūrėjo į savo suolo draugą. Sauliaus skruostai nusidažė ryškiai raudona spalva.

■ Kun. Aleksandras Juozas Margis MIC, vėžio ligos pakirstas, mirė rugpjūčio 22 d. tėvų marijonų vienuolyne prie Šv. Kazimiero bažnyčios Rosario parapijoje, Argentinoje, kur visą savo kunigystės gyvenimą praleido.

Š

ŠEIMA

ŠEIMA — MEILĖS MOKYKLA

Asta Stankūnaitė

Meilė, ji taip gražiai užvaldo mažylius, nejučia įsibrauna į paauglių širdis, netikėtai uždega suaugusius, švelniai sugrąžina į prisiminimų ratą senus...

Meilė verčia juoktis, Meilė verčia liūdėti. Kurgi mes ją sutinkame?

Pirmoji Meilė gimsta Tikrų Motinų širdyse, kartu su kūdikio gimimu, o kartais dar tik su jo prasidėjimu. Mama nenurimsta dienom, neužmiega naktim. Pavargusi, mieguista budi prie silpno, mažo kūdikio. Nuo to ir prasideda begalinis Meilės ratas, kuris žengia kartu su mumis į netikėtų ir išbandymų pilną pasaulį...

Mažylis auga, stiprėja, pradeda vaikščioti, vėliau bėgioti. Nors jo širdutė dar maža, jis jau jaučia Meilę, Meilę tėvams. Ji ateina į visų vaikų širdis, nes nuo pat gimimo vaikai dažniau mato tėvus, dažniau jaučia jų artumą, šilumą, negu svetimus žmones, jų ne visada nuoširdžias šypsenas. Šeima, tėvai tai ir yra pirmoji mokykla, Meilės mokykla. Čia mažieji pirmą kartą pajunta šilumą, švelnumą, nuoširdžią Meilę ir mokosi tai duoti kitiems.

Dažnai tėvai augančiam vaikui nuperka naminių gyvūnelių. Taip vaikai mokosi užuojautos, rūpestingumo. Tai irgi įeina į Meilės sąvoką. Juk Meilė - ne tuščias jausmas, tai ir pagarba, ir užuojauta, ir rūpestingumas, ir sąžiningumas, ir daugelis kitų dorybių.

O vaikai vis auga, bręsta, ir ateina metas, kai tėvai pradeda vis daugiau ir daugiau pasakoti apie savo pirmąją Meilę. O vaikai vis dažniau dairosi į

šalis, mintyse galvodami “O gal tai jau ji?”, “O gal tai jau jis?” Mintyse atgyja tėvų pasakojimai, ir vaikai tiki, kad ir jie išsimylėjo. Jie ilgai neužmiega naktimis, svajoja, o pamatę savo išrinktąjį, bando atrodyti taip, lyg nieko nebūtų. Tik kažkodėl rausta žandai, spurda širdis.

Tačiau tokie išsimylėjimai trumpam nutrūksta, prasidėjus brendimui.

Štai primieji žingsniai paauglystėje... Čia prasideda gražiausi, švelniausi ir tauriausi jausmai. Pirmoji tikra Meilė prasideda paauglystės metu. Dažniausiai šis jausmas išlieka visam gyvenimui, kartais baigiasi vedybomis. Dažnai suaugę, paklausti apie paauglystę, prisimena pirmąją Meilę, drovius, paslaptinius žvilgsnius, Meilės laiškelius, pilnus jausmo, paslaptingumo, romantikos... Ilgai atmintyje išlieka pirmas pasimatymas, pirmas apkabimimas, pirmas lėtas šokis, pirmas bučinyš... Viskas pirma, nauja nepaprasta, nepatirta... Gal todėl taip ilgai ir išlieka žmonių atmintyje. Pirmoji Meilė dažnai susijusi ir su pirmu pykčiu, pirma apgavyste, pirma išdavyste, pirma kančia... Juk visa tai irgi Meilė. Kaip gali įvertinti Meilę tas, kas nejuto tikros išdavystės? “Argi gali įvertinti šviesą tasai, kas nematė tikrosios tamsos” (Foje). Kartais pirmoji Meilė būna amžina. Kartais ji išnyksta. Po pirmos eina antra, trečia. Bet pirmoji lieka atmintyje ilgiausiai. Pirmoji Meilė, dar net neatsiradusi, jau užima vietą mūsų atmintyje.

Po paauglystės ateina jaunystė. Šiame amžiuje jausmai jau tvirtesni ir rimtesni, nes žmonės vyresni ir daugiau patyrę, matę daugiau juodo ir balto. O pirmosios Meilės įspūdis dar labai stiprus. Vėliau šis jausmas virsta vedybiniu gyvenimu. Šeimos susilaukia vaikų, kuriems nuo pirmosios atsiradimo sekundės atiduodama visa Meilė. Taip ji perduodama iš kartos į kartą, iš širdies į širdį, iš šeimos į šeimą...

Šeima - Meilės mokykla. Tik nuo čia prasideda pirmoji pažintis su Meile. Su šeima Meilė gimsta, su šeima ir miršta. Ne, ji išlieka kitose kartose, kitose širdyse...

Taigi negali būti Meilės be šeimos, kaip ir šeimos be Meilės...

Mylėkime, ir būsime mylimi...

Branginkime, ir būsime branginami...

Neišduokime, ir nebūsime išduoti...

Saugokime, ir būsime saugomi...

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

Iš “Klausimų kraitelės”

Šiame numeryje vėl pateikiame keletą klausimų iš neseniai “Gimtosios kalbos” žurnalo išleistas knygelės “Klausimų kraitelė”. Į šiuos visus klausimus atsako kalbininkas Albertas Rosinas.

Ar taisyklinga sakyti ir rašyti *deda pastangas*?

Pasakymas *dėti pastangas* reiškė “stengtis, eikvoti pastangas” yra visiškai taisyklingas. Žodžių junginių su veiksmažodiu *dėti* (*įdėti, padėti, pridėti*) lietuvių kalboje yra ir daugiau. Reikšmė “eikvoti” veiksmažodis *dėti* turi junginyje *dėti sveikatą*, pvz.: *Aš dirbu, dedu sveikatą, o jis tik tinginiauja; Padės sveikatą* (neteks sveikatos) taip dirbdamas ir kt. Veiksmažodis *dėti*, be reikšmės “eikvoti”, panašiuose junginiuose gali turėti reikšmę “leist vartoti”, pvz.: *Jis tik pinigų deda, nieko iš to nebus. Daug padėjo pinigų, kol pastatė namus. Visą savo uždarbį padėjau tiems reikalams; Daug darbo padėsi, kol mokslus išėsi; Daug vargo padėjo, kol visus ant kojų pastatė; Būių gerai išarti tą kelmyną, bet gaila tiek darbo įdėti* ir kt.

Taigi ir žodžių junginys *dėti pastangas ar pridėti pastangų* (kai kam atrodantis esąs vertinys iš rusų *priložit' usilija*) yra pasidarytas pagal gyvojoje kalboje egzistuojančius pavyzdžius (*pa*)*dėti sveikatą, dėti pinigų, padėti (dėti) darbo, vargo* ir iš bendrinės kalbos nevytinias.

Ar tinkamas pasakymas *užsisakyti laikraštį*?

Veiksmažodžio *užsakyti* antroji reikšmė yra “už-

prenumeruoti”. Todėl pasakymai *užsakyti žurnalą, užsakyti laikraštį* yra visiškai geri. Taisyklingos ir be jokių apribojimų vartotinos šio veiksmažodžio sangražinės formos *užsisakyti, užsisakysiu* ir t.t.: *Reikės užsisakyti “Lietuvos aidą”. Užsisakiau “Gimtąją kalbą”* ir kt.

Jų sinonimas yra tarptautinio žodžio *užsiprenumeruoti* formos. Galima sakyti ir rašyti *Užsiprenumeravau “Lietuvos rytą”* ir t.t, bet nereikia vengti ir lietuviško žodžio *už(si)sakyti*.

Ar reikia keisti *radiatorių aušintuvu*?

Tarptautinis žodis *radiatorius* (lot. radio “spinduliuoju”) turi dvi reikšmes: 1. “centrinio šildymo sistemos prietaisas, sudarytas iš ketinių, plieninių ar keraminių sekcijų su kanalais, kuriais cirkuliuoja karštas vanduo arba garas”; 2. “vidaus degimo variklio įtaisas aušinamojo skysčio, kuris cirkuliuoja variklio aušinimo sistemoje, temperatūrai pažeminti” (Tarptautinių žodžių žodynas, 1985)

Antrąją reikšmę vietoj *radiatoriaus* kaip variantą galima vartoti ir žodį *aušintuvus* “aušinimo prietaisas”. Tačiau vartojamo pirmąją reikšmę *radiatoriaus* keisti *aušintuvu* negalima, nes to neleidžia reikšmė.

Taigi atsakyti savo kalboje seniai vartojamo tarptautinio žodžio *radiatorius* nėra pagrindo.

Ar vartoti *menedžeris* ir *menedžmentas*?

Dabar dažnai visų verslo žmonių, ekonomistų ir žurnalistų vartojamas žodis *menedžeris* yra anglizmas, plg. angl. *manager*. Šis žodis anglų kalboje turi tokias pagrindines reikšmes: 1. “žmogus, atsakingas už verslo ar kitos organizacijos tam tikro sektoriaus ar skyriaus valdymą (tvarkymą)”; 2. “žmogus, atsakingas už dainininko ar grupės, aktorius ir t.t verslo dalį”; 3. “žmogus, atsakingas už sporto komandos organizavimą ir treniravimą”.

Pirmąją reikšmę vartojamo *manager* lietuviškas atitikmuo yra *valdytojas* arba *vadovas*, antrąją - tarptautinis žodis *impresarijus*, o trečiąją - *vadovas*. Taigi priklausomai nuo reikšmės vietoj *menedžerio* reikėtų vartoti *valdytojas, vadovas* ir *impresarijus*.

Su *menedžeriu* glaudžiai susijęs ir *menedžmentas*, plg. angl. *management*, kurio pagrindinės

reikšmės yra šios: 1. “verslo ar kitokios organizacijos kontrolė ir organizavimas”, 2. “visi žmonės, kurie tai daro”.

Pirmąją reikšmę tinkamiausias lietuviškas žodis yra *valdymas* arba *valdyba*, o antrąją — *vadovybė* arba *direkcija*.

Dabar vietoj *menedžerio* teikiamas *vadybyninkas*, pirmiausia - “vadybos specialistas”. Vertas dėmesio ir veiksmazodžio vedinys *vadininkas*.

Ar reikalingas žodis *sponsorius*

Žodis *sponsorius* yra anglizmas, plg. anglų *sponsor*, didinantis svetimųjų skaičių ir stumiantis iš vartosenos gerus lietuviškus žodžius.

Anglų *sponsor* turi tokias svarbiausias reikšmes: 1. “Žmogus, firma ar organizacija, mokanti kokio (kultūros, mokslo, švietimo, sporto ir kt.) renginio įšlaidų dalį arba visas išlaidas”; 2. “Žmogus, kuris sutinka duoti tam tikrą sumą pinigų kam nors, kas su veiksmiais ir veikla prisideda prie labdaros”. Žmonės ir firmos, finansškai remiančios kokius renginius, paprastai daro tai norėdamos pačios būti žinomos.

Iš anglų *sponsor* reikšmių ryškėja, kad pirmąją reikšmę vartojamo *sponsor* lietuviškas atitikmuo yra *rėmėjas* (plg. *remti* “šelpėti, padėti”), o antrąją — *šelpėjas* (plg. *šelpėti* “padėti, remti subsidijuoti”) [*labdarys*].

Taigi anglizmas *sponsorius* nereikalingas. Jis nereikalingas ne tik dėl to, kad stumia lietuviškus žodžius *rėmėjas* ir *šelpėjas*, bet ir dėl to, kad provokuoja naujų anglizmų vartojimą.

***įvykdyti* nusikaltimą ar *padaryti* nusikaltimą?**

Pirmasis žodžių junginys yra rusų kalbos *soveršit' presuplenije* nekūrybiškas vertinys ir

* *

Marijos, Taikos Karalienės, bažnyčia, buvusi paversta filharmonija.

A. Stanevičiaus nuotr.

bendrinei kalbai neteiktinas. Antras yra visiškai taisyklingas, pasidarytas pagal junginius: *padaryti stebuklą, padaryti išradimą, padaryti pranešimą* (greta *perskaityti pranešimą*) ir pan. Junginiai su šiuo veiksmazodžiu būdingesni dalykinio ir mokslinio stiliaus tekstams. Šnekamojoje kalboje tam tikrais atvejais kai kurie iš šių junginių gali būti keičiami veiksmazodžiais, pvz.: *išrasti, suklysti*.

■ Rugpj. 12 d. tradicinės šv. Mišias prie pal. arkiv. J. Matulaičio karsto aukojo Vilkaviškio vysk. Juozas Žemaitis MIC, marijonų vienuolijos JAV lietuvių provincijolas kun. Donaldas Petraitis ir kiti dignitariai. Per pamokslą kun. D. Petraitis MIC sakė, kad pal. Jurgiui Matulaičiui teikiama altoriaus garbė ne tik Lietuvoje ir Lenkijoje, bet ir Libijoje, Ruandoje, Portugalijoje, Brazilijoje, Argentinoje, Anglijoje, Slovakijoje, Čekijoje, Kazachstane, Indijoje, JAV, Kanadoje, net Kinijoje. Pasak marijonų provincijolo, tereikia vieno stebuklo, įrodančio, kad tai šventasis visuotinei Bažnyčiai.

Paruošė MARIJA A. JURKUTĖ

TARPTAUTINIO BAKALAUREATO MOKYKLA VILNIUJE

Jeigu Lietuvoje pavyks rasti anglų kalba dėstyti galinčių mokytojų, po dvejų metų Vilniuje duris atvers tarptautinė bakalaureato mokykla. Takią nuomonę pareiškė Lietuvoje viešėjusi Tarptautinio bakalaureato direktorė Europai Monica Flodman. Ji per tris vizito dienas buvo susitikusi su Švietimo ir moksle? ministerijos bei Vilniaus miesto Švietimo skyriaus vadovais, taip pat aukštųjų Lietuvos mokyklų rektorais ir prorektoriais.

Beveik devyniose dešimtyse pasaulio šalių veikia apie 650 tokių prestižinių mokymo įstaigų, kurias paprastai lanko dažnai gyvenamąją vietą keičiančių diplomatų, verslininkų, garsių menininkų vaikai. Konkursą laimėję 16-19 metų jaunuoliai tarptautinėse bakalaureato mokyklose ugdomi dvejus metus. Čia jie mokomi 6 dalykus, kuriuos moksleiviai pasirenka iš tiek pat grupių.

Mokslas jose nemokamas, bet už baigiamuosius egzaminus kiekvienam tenka sumokėti 500 Šveicarijos frankų - apie pusantro tūkstančio litų. Šių mokyklų auklėtiniai įgyja visame pasaulyje pripažįstamą vidurinio išsilavinimo atestatą ir gali stoti į daugelį pasaulio universitetų, akademijų ar institutų.

M. Flodman lankėsi Vilniaus Salomėjos Nėries vidurinėje mokykloje bei sostinės Tikslųjų, gamtos ir technikos mokslų licėjuje. Ekspertės manymu, šiame licėjuje galima būtų įsteigti tarptautinio bakalaureato mokyklos klases. Mat reikalavimus atitinka šios mokyklos auklėtinių skaičius - jų čia yra apie 300, o Salomėjos Nėries mokyklą lanko per tūkstantį moksleivių.

Tačiau, norint įsteigti tokią mokyklą Lietuvoje, reikia ne tik galinčių angliškai dėstyti bendrą-

sias disciplinas pedagogų, bet ir lėšų.

Išspręsti pastarąją problemą galima pritraukiant užsienio investuotojus, mat pradedamos plėtoti verslą užsienyje Vakarų kompanijos į svetimą šalį siunčia nemažai savo firmos darbuotojų, kurie pakeisti gyvenamąją vietą sutinka tik su šeima, todėl stambios kompanijos gana dažnai investuoja į tokius projektus. Be to, finansišškai padėti, steigiant tarptautinę bakalaureato mokyklą, žada ir Atviros Lietuvos fondas.

Pasaulyje tokios mokyklos steigiamos jau nuo 1960 metų, o Rytų Europoje tai daryti pradėta 1989 metais. (Lietuvos aidas Nr. 120)

MOKSLEIVIŲ SVEIKATA BLOGĖJA, MOKYKLOSE PLINTA ŽALINGI ĮPROČIAI

Bendros lavinimo mokyklų moksleivių sveikata blogėja, Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos kolegijos posėdyje sakė šios ministerijos Ugdymo turinio skyriaus vyriausioji specialistė Valentina Bendoraitienė. Tik 53,5 proc moksleivių yra pirmos sveikatos grupės (1991 m. šios grupės moksleivių buvo 59,2 proc.). Vidurinėse mokyklose plinta žalingi įpročiai: rūkymas, girtavimas, narkotikų vartojimas. Daugelis vyresniųjų klasių moksleivių vartoja nervų raminamuosius vaistus nuo nemigos.

Moksleiviai daugiausia serga kvėpavimo sistemos, nervų ir judėjimo organų, parazitinėmis ir infekcinėmis ligomis. 1995 m. pradėta analizuoti gimnazistų sveikatą. Ji neretai blogesnė negu bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių (dvigubai daugiau sergančių nervų ligomis, dvigubai daugiau turi iškrypusi stuburą).

Visuomenės sveikatos centrų atlikti tyrimai rodo, kad mokyklų materialinei bazei gerinti kasmet skiriama vis mažiau lėšų, dažnai pažeidžiamos dirbtinio apšvietimo mikroklimato higienos normos. 1995 m. už įvairius higienos normų pažeidimus nubausti 776 ikimokyklinių įstaigų, bendrojo lavinimo mokyklų darbuotojai, 169 asmenys atleisti iš darbo.

Net 359 vidurinėse ir pradinėse mokyklose nėra valgyklos ar bufeto. Per mažai rūpinamasi kūno kultūra. 347 mokyklose nėra sporto salių.

Moksleivių skirstymas į fizinio lavinimo grupes netikslus ir pavėluotas. Pasitaiko nemotyvuoto ilgalaikio atleidimo nuo kūno kultūros pamokų, ypač 9-12 klasėse.

Mokyklų medicinos kabinetuose trūksta vaistų pirmajai pagalbai suteikti. Kai kuriose mokyklose nėra medicinos kabineto arba jis įrengtas nesilaikant higienos reikalavimų. Panaši padėtis ir ikimokyklinėse įstaigose - kai kur panaikinti vyresniųjų medicinos seserų etatai, dideliuose lopšeliuose-darželiuose yra tik 0,25-0,5 vaikų maitinimą prižiūrinčios medicinos sesers etato. V. Bendoraitienė teigė, kad nepatenkinama medicinos priežiūra būklė yra ir privačiose mokyklose.

Valstybinio visuomenės sveikatos centro duomenimis, ikimokyklinėse įstaigose pastaraisiais metais smarkiai padidėjo bendras vaiku sergamumas, o infekcinėmis ligomis, palyginti su 1994 metais, išaugo 1,5 karto.

Spalinukėmis apsikrėtęs kas penktas ikimokyklinukas ir kas ketvirtas pradinukas. Infekcinėmis ligomis daugiausia vaikų serga Vilniaus ikimokyklinėse įstaigose. (Lietuvos aidas Nr. 126)

KGB ČIULPTUVAI

Buvęs generalinės prokuratūros ypatingų bylų tardytojas K. Milkeraitis, tyręs KGB organizuotos Lietuvos priedangos organizacijų veiklą, pareiškė, kad KGB agento A. Klimaičio ("Kliugerio") veikimas visiškai atskleistas. A. Klimaitį padarė "verslininku" Lietuvos SSRS KGB I skyriaus vadovas V. Karinauskas. K. Milkeraitis pabrėžė, kad "Kliugeris", apskritai asmuo be pilietybės, turėjo SSRS piliečio pasą ir juo naudojosi kelionėse į Lietuvą iki 1990 metų. Garsiąją A. Klimaičio firmą "Litkomerz GmbH" 1989 metais "palaimino" LSSR "premjerą" V. Sakalauskas ir tuometinė jo pavaduotoja K. Prunskienė.

Tais pačiais metais minėti asmenys davė nurodymą valstybiniam plano komitetui rekomenduoti užsienio valiutos turinčioms įmonėms bendradarbiauti su Klimaičiu. Aštuonios Lietuvos įmonės įnešė į Klimaičio organizuojamą įmonę 165 tūkst. Vokietijos markių. Žinoma, pats organizatorius savo žadėtos 10 tūkst. markių dalies neįnešė. Vėliau Klimaitis Hamburge įkūrė ir kitą "AWA" firmą - tipišką, pasak K. Milkeraičio, KGB priedangos organizaciją. Tik šiemet vasarą A. Klimaitis, negavęs LDDP vadų žadėto posto, atskleidė, jog tarp minėtos firmos steigėjų buvo A. Brazauskas ir V. Beriozovas. Ir firmos "AWA" pavadinimas sukurtas pagal šios trijulės vardų pirmąsias raides. Anot K. Milkeraičio, dabar, kai A.

Brazauskas yra prezidentas, o V. Beriozovas jo patarėjas, jų abiejų akcijos parduotos Klimaičiui simboline kaina už 1 markę. K. Milkeraitis stebėjosi, kodėl Lietuvos įmonių vadovai, sukūšę pinigų Klimaičiui ir juos praradę, nepareiškia jokių pretenzijų. K. Milkeraičiui to paklausus, vienas iš jų firmos vadovas V. Babilius atsakęs, jog "Brazauskas prašęs neskandinti Klimaičio".

Klimaičio baudžiamąją bylą tyręs tardytojas sakė, kad bylą numarino Generalinė prokuratūra, o pats tuometinis generalinis prokuroras A. Paulauskas be tardymo žinios davęs sutikimą KGB šnipui Klimaičiui išvykti į Vokietiją, kur jis, slėpdamas galus, ir likvidavo "Litkomerz" firmą.

K. Milkeraitis atkreipė dėmesį, kad ir pats kovos su korupcija įvairių planų rengėjas E. Bičkauskas daug prisidėjo prie A. Klimaičio bylos numarinimo ir tiesos užslėpimo. Pasak K. Milkeraičio, iš Generalinės prokuratūros jis pasitraukęs pats, supratęs, kad nebus leista jam toliau dirbti.

Surengoje spaudos konferencijoje A. Klimaitis neigė savo ryšį su KGB, nors ir pripažino daugumą K. Milkeraičio paskelbtų faktų. ("XXI amžius" Nr. 71)

KEISTA SITUACIJA

"Lietuvos aidas" (Nr. 163) paskutiniame puslapyje išspausdino pensininko Jurgio Petraičio Malonės prašymą Prezidentui A.M. Brazauskui, kuriame prašoma jį nuteisti kalėti iki gyvos galvos, nes iš 180 litų pensijos žmogus negalys išgyventi. Pensininkas teigia suprantąs, kad kalinį išlaikyti valstybei kainuoja brangiau nei kokį niekam nereikalingą pensininką, todėl mainais siūlo savo pensiją kaip kompensaciją grąžinti valstybės biudžetui.

Suprantama, tai humoras, tiesa - liūdnas humoras. Bet po šio Malonės prašymo pasirodymo laikraštyje skaitytojai susidomėjo, kiek iš tikrųjų kainuoja valstybei vieno kalinio išlaikymas.

Vidaus reikalų ministerijos Pataisos reikalų departamento direktorius Jonas Bleževičius paaiškino, jog pagal 1990 m. gruodžio 29 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 393 nustatytas normas (jos taikomos ir dabar) vieno kalinio išlaikymas per parą valstybei kainuoja 13-14 litų. Iš šios sumos tiesiogiai kalinio maitinimui skiriama 2,5-3 litai. Taigi per mėnesį valstybė vienam kaliniui išleidžia apie 380-420 litų (maistui - 75-90 Lt) per me-

tus - 4680-5040 litų (maistui - 900-1800 Lt).

Deja, buvo teisus pensininkas Jurgis Petraitis - kalinį išlaikyti valstybei kainuoja brangiau negu visą gyvenimą dorai dirbusį ir mokesčius valstybei mokėjusį pensininką. ("Lietuvos aidas" Nr. 178

ATKURTA ANTROJI DR. VINCO KUDIRKOS "TILTO" PAMINKLINĖ PLOKŠTĖ

Kudirkos Naumiestis. Šiais metais sukako 100 metų, kai didysis varpininkas Vincas Kudirkas sukūrė savo garsiąją satyrą "Lietuvos tilto atsiminimai" — tilto pasakojimą apie Lietuvą, kovojančią dėl teisės išlikti ir tikinčią tą kovą laimėti.

Šiais satyrai atminti Kudirkos Naumiesčio tiltas per Šešupę buvo pavadintas Dr. Vinco Kudirkos tiltu. Sovietmety nuo jo buvo nuplėštos abi paminklinės plokštės, o pats tiltas pervadintas raudonarmiečio Viktoro Zimino vardu. 1988 m. sugrąžinus tiltui Dr. Vinco Kudirkos vardą, jį papuošė dvi vienodos paminklinės plokštės, nes antrosios nepavyko surasti. 1992 m. pabaigoje nuo tilto abi plokštės vėl buvo piktadarių nuplėštos.

Praėjusiais metais prie tilto buvo pritvirtinta tik viena paminklinė plokštė. Nesuradus nuotraukų, antrąją imtasi atkurti iš žmonių atsiminimų. Jos modelį atkūrė dailininkė Skaistė Žilienė. Abiejų plokščių rėmėjai buvo Susisiekimo ministerija, Vilniaus AB "Eidra" ir JAV gyvenanti kraštiečių Marytė Gudaitytė-Braškienė. ("Lietuvos aidas" Nr. 127)

CIGARETĖS BUS MAŽIAU KENKSMINGOS

Iki 2007 metų Lietuvoje pardavinėjamų cigarečių kenksmingumas gerokai sumažės. Vyriausybė patvirtino 1 cigaretėje esančių tabako dervų leistino kiekio normas. Jos bus nuosekliai mažinamos.

Nuo 1998 metų į Lietuvą nebus galima įvežti ir čia gaminti cigarečių, jei vienoje jų yra daugiau kaip 20 miligramų tabako dervų.

Nuo 2000 metų leistina kiekio norma - ne daugiau kaip 15 miligramų, o nuo 2007 metų - ne daugiau kaip 12 miligramų.

Kontroliuojant griežtai reikalavimų tabako gaminiams laikymąsi, išskyla problemų, nes Lietuvoje šiuo metu nėra laboratorijų, kurios galėtų nus-

tatyti sveikatai kenksmingų dervų kiekį cigarečių dūmuose. Todėl deramasi su oficialiai akredituotomis laboratorijomis užsienyje. Pesticidų kiekį tabako produktuose numatoma tirti Sveikatos apsaugos ministerijos Respublikiniame mitybos centre. ("Lietuvos aidas").

PESIMISTAIS TAPO 85 PROC. GYVENTOJŲ

Daugiau kaip aštuoni iš dešimties suaugusių Lietuvos gyventojų teigia, kad gyvenimas Lietuvoje blogėja. Tokias žmonių nuotaikas atspindi "Baltijos tyrimų" apklausa, kurios rezultatus paskelbė dienraštis "Respublika".

1992 rugpjūtį 62 proc. suaugusiųjų teigė, kad gyvenimas Lietuvoje iš esmės krypta į blogą, o šių metų rugpjūtį taip manė jau 85 proc. gyventojų. Kad reikalai gerėja, prieš ketverius metus manė 19 proc. gyventojų, dabar optimistų sumažėjo iki 13 proc. Moterys už vyrus nusiteikusios pesimistiškiau - iš jų 89 proc. teigia, kad reikalai blogėja. Jų nuostatai pritaria 91 proc. vyrų.

Už miestiečius pesimistiškiau nusiteikę kaimo ir nedidelių miestelių gyventojai, o pagal amžiaus grupes labiausiai per ketverius metus pakito vyresnių nei 60 metų gyventojų nuomonė. Blogai šalies kryptį dabar vertina net 91 proc. šios grupės asmenų. Žmonės taip pat mano, kad per ketverius metus prastėjo ir šalies ekonomikos būklė. Kad ji labai pablogėjo, teigia 45 proc. gyventojų, kad pablogėjo šiek tiek - 31 proc. Labai gerai ekonomikos būklę vertino tik 0,3 proc. piliečių.

Pažymėtina, kad šeimos materialinės būklės blogėjimą vertino apklaustieji santūriau nei Lietuvos ekonomikos. Kad labai pablogėjo šeimos materialinė padėtis, nurodė 39 proc. gyventojų, kad truputį - 32 proc. Nepaisant išaugusio pesimizmo, Lietuvos piliečiai rinkos ekonomikai pritaria. Kad reikia kurti rinkos ekonomiką, prieš ketverius metus teigė 80 proc. gyventojų, dabar - 79 proc. Reformai anksčiau nepritarė 7 proc., dabar - 16 proc. suaugusiųjų. 45 proc. žmonių mano, kad rinkos ekonomika kuriama per lėtai, 24 - per greitai. Prieš ketverius metus atitinkamai galvojo 36 proc. ir 19 proc. piliečių. Daugiausiai rinkos ekonomikos šalininkų yra jaunų ir išsilavinusių žmonių grupėse. ("Lietuvos aidas" Nr 203)

*

Š

ŠYPSULIAI

Zoologijos pamokoje mokytojas klausia mokinę:

- Prašau man pasakyti, ką žinai apie gandrą?
- Pone mokytojau, aš girdėjau, kad visa tai, kas pasakojama apie gandrą, yra gryniausias žmonių prasimanymas, prietarai...

*

Mažame miestelyje atvyksta pas teisėją panelę su vyriškiu ir prašo juodu sutuokti.

- Jokiu būdu negaliu šiandien judviejų sutuokti. Tik pažiūrėk, jis visiškai girtas. Ateikite rytoj.
- Negaliu, pone teisėjau, rytoj, nes kai jis negirtas, tai nenori tuoktis.

*

Vyras, atremdamas žmonos įtarinėjimą, sako:

- Žinoma, kad ant mano švarko gali rasti blondinų plaukų. Juk tu, brangioji, dar vakar buvai blondinė...

*

- Kuomet jūs nusišypsote, panele Kristina, aš tuojau pradėdau galvoti, kad jūs turėtumėte ateiti pas mane.

- Fui, jūs esate donžuanas.
- Visai ne, aš esu dantistas.

*

Gydytojas prirašė senutei šildytis kvarco lempa ir pridūrė, kad ji po to bent dešimčia metų pa jaunėsianti.

- Bet ar neatims man pensijos, kai pajaunėsiu?
- klausia susirūpinusi senutė.

- Pasakyk, Onyte, ką turiu daryti. Ar tu tekėtum už jo, jei būtum mano padėtyje?

- O, brangioji, jei aš tavo padėtyje būčiau, tai už bet ko tekėčiau.

*

Kai po savo paskaitų JAV lietuviams V. Banaitis rengėsi grįžti į Vokietiją, draugai jam linkėjo laimingos kelionės. V. Banaitis su įgimtu humoru tarė:

- Ačiū už linkėjimus, kad laivas nenuskęstų, bet jeigu ir nuskęstų, ko man čia rūpintis - juk laivas ne mano.

*

Moteriškė nusiuntė laikraščio redakcijai laišką, prašydama patarimo, kaip išsigelbėti nuo dvigubo smakro. Pasirašė vyrišku vardu. Netrukus gavo redaktoriaus atsakymą: "Užsiauginkite barzdą".

■ Kardinolas Joseph Bernardin, Čikagos arkivyskupas, sergąs vėžiu, rugsėjo pabaigoje nepaisydamas sunkios ligos, lankėsi Vatikane ir susitiko su pop. Jonu Paulium II, kurio sveikata šiuo metu irgi nėra geriausia.

■ Kun. Stasys Kazėnas SJ, Biržų Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonas, spalio 4 d. Čikagos Jaunimo centro vakaronėje kalbėjo apie Lietuvos moralinę ir etinę padėtį bei ateitį.

■ Gydytojai spalio 8 d. pašalino pop. Jonui Pauliui II apendicitą, kuris, pasak Vatikano, buvo visų pastarųjų sveikatos problemų priežastis.

■ Tuebingeno religijos pedagogas prof. Albertas Biesingeris pasikalbėjime su Vokietijos katalikų žinių agentūra KVA pareiškė, kad, tikybos mokymą pakeitus etikos mokymu, iš mokinių būtų atimtos svarbios galimybės. Religija atveria prasmę, prašokstančią etikos ribas. Kaip žinia, Lietuvoje mokinys gali pasirinkti tikybos arba etikos mokymąsi. Lietuvos valdžia kėsinosi išstumti religijos pamokas iš normalaus tvarkaraščio, įvedant tik etikos pamokas.

■ 1997 m. Pasaulinei taikos dienai, kuri bus minima sausio 1-ąją, pop. Jonas Paulius II parinko temą: "Siūlyk atleidimą, gauk taiką".

■ Kun. Algirdas Paliokas SJ, Pal. Jurgio Matulaičio misijos Lemonte kapelionas, rugpjūčio mėn. atostogavo Lietuvoje, o kun. Leonas Zaremba SJ, atvykęs iš Kauno, kur jis kelinti metai yra Kauno Tarpdiecezinės kunigų seminarijos dėstytojas ir dvasios vadas, jį tuo laiku pavadavo Lemonte. O abiem "besikeičiant", juos pavadavo kun. Juozas Vaišnys SJ.

■ Pažaislio vienuolynas išleido lankstinuką apie šio vienuolyno istoriją, baroko stiliaus architektūrą ir jo reikšmę. Leidinio išleidimu rūpinosi ses. Margaret Patcavage, gyvenanti Šv. Kazimiero vienuolyne Čikagoje.

■ Birželio 30 d. Panevėžio vysk. Juozas Preikšas vizitavo Čedasų ir Suvainišio parapijas, esančias vyskupijos šiaurinėje dalyje, prie Latvijos sienos. Paskutinį kartą šias parapijas lankė vysk. K. Paltarokas 1940 m., taigi prieš 56 m.

■ Linkmenų rajone ir seniūnijoje, Darželio vienkiamyje, jau ketvirti metai veikiančiame dvasinio ugdymo centre "Kelias" vyksta vasaros stovyklos, rekolekcijos, seminarai. Centrai vadovauja tikybos mokytojais pranciškonai.

■ Šv. Šeimos vila, veikianti Lemonte, šiais metais švenčia 50 m. sukaktį. Ją įkūrė Lietuvių labdarių sąjunga.

■ Rugsj. 8 d. Kauno arkivyskupijos kurijoje įvyko Lietuvos vyskupų konferencijos posėdis. Pagrindinė posėdžio tema buvo klausimas, kaip garantuoti geresnį pasiruošimą santuokos sakramentui.

■ Slovakijos katalikai džiaugiasi dideliu kunigų prieaugliu. Vatikano žiniomis, šių metų liepos mėn. įšventinta 117 naujų kunigų. Penkiose šalies kunigų seminarijose kunigystei rengiasi daugiau kaip 900 kandidatų.

■ Amerikos lietuvių katalikų federacija buvo įsteigta 1906 m. balandžio 17-18 d. Wilkes-Barre, PA, suvažiavus ten atstovams iš 32 didesnių lietuviškų telkinių. Nutarta jungtis į Federaciją bendram darbui: katalikiškai veiklai, lietuviybės išlaikymui ir kovai dėl Lietuvos laisvės. Ši 90 m. sukaktis rugsėjo 21 d. buvo paminėta Čikagoje, Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje, dalyvaujant vysk. Pauliui Baltakiui OFM.

■ Rugsj. 7 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje įvyko Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Tartasi dėl katechezės parapijose. Įžanginę paskaitą skaitė kun. A. Gudaitis SJ, raginęs Kristų perteikti šiandieniškai, geriau pažinti ne tik savo

mokinius, bet ir jų tėvus, artimuosius, lankyti šeimas. Pagrindinis sielovados objektas turėtų būti krikščioniškoji šeima.

■ Rugsėjo 22 d., sekmadienį, šv. Mišių metu Švč. Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje, Čikagoje, buvo įteikti Šv. Tėvo žymenys dviem čikagiečiams: Šv. Silvestro riterio titulas ir medalis dr. Petriui Kisieliui, Pro Ecclesia et Pontifice medalis Marijai Remienei.

■ Pasaulio lietuvių katalikų bendrijos valdyba paskyrė Lietuvos kataliko visuomenininko premiją Lietuvos vyčių veikėjui Robertui Boris, gyvenančiam Detroite, 1.000 dol. premijos mecenatas yra prel. dr. Juozas Prunskis.

■ Bernardas Žukauskas, vienas iš ateitininkų pirmūnų, į ateitininkų eiles įstojęs šios organizacijos kūrimosi metu, 1911, 1996 m. 20 d. atšventė 99 metų amžiaus sukaktį.

■ Rugsj. 26 d. naujus mokslo metus pradėjo Kretingos Šv. Antano religijos studijų institutas, veikia jau šeštus metus, prieš pusmetį tapęs aukštąja mokykla. Šiais mokslo metais jame studiuoja 120 studentų. Čia rengiami ne tik katechetai, bet ir teologijos specialistai.

■ Vilkaviškio vysk. Juozo Žemaičio MIC kvietimu, liepos 17-21 d. Lietuvoje lankėsi Salzburgo arkiv. dr. G. Eder, lydimas kun. J. Forergo ir sekr. dr. Stefano. Kun. J. Forergo iniciatyva, 1988-1990 m. Austrijos tikintieji surinko apie 3 mil. šilingų Naujajam Testamentui ir knygai "Tikėjimas ir gyvenimas" lietuvių k. išspausdinti.

■ Elektrėnuose pastatytą naują Švč. M. Marijos Kankinių Karalienės bažnyčią liepos 28 d. pašventino apaštalinis nuncijus Justo Mullor Garda. Statyba bus galutinai baigta 1997 m. Jos statybą remia Vokietijos pagalbos fondas, Vokietijos vyskupai, kaimyninės Lietuvos parapijos ir užsienio lietuviai.

■ Jėzaus draugija (jėzuitai), šiuo metu katalikiškame pasaulyje gausiausia narių skaičiumi vienuolija, turinti apie 22.460 asmenų. Lietuvos provincijoje yra 63 nariai, kurių trečdalis dirba užsienyje.

■ Rugsėjo 1 d. Alytuje pradėjo veikti katalikiška mokykla. Jos direktorium ir dvasios tėvu yra kun. Arturas Kazlauskas, studijavęs teologiją ir liturgiją Romoje, Šv. Anzelmo universitete.

Juoz M.

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

ŽVILGSNIS Į PRAEITĮ IR ATEITĮ - Juozas Vaišnys SJ.....	1
NĖRA RAMYBĖS - Antanas Saulaitis SJ.....	4
XVII A. PR. KRIKŠČIONIŲ HORACIJUS - Kun. J. Boruta SJ.....	7
GYVYBĖ - BRANGIAUSIAS ŽMOGAUS TURTAS - A. Malkevičius.....	14
KANTRUMO VAISIAI - Chiara Lubich.....	16
KUN. BENEDIKTAS ANDRUŠKA SJ - Zita Surintienė.....	18
KITUS ĮVEIKTI GALI DAUG KAS - Jonė Šuopytė.....	25
TĖVYNEI - Algirdas Paliokas SJ.....	37
GALIMYBĖ SUGRĮŽTI Į VISUOMENĘ - Rytis Gurkšnys SJ.....	43
JĖZAUS ŽEMIŠKAS GYVENIMAS - kun. Petras Linkevičius.....	46
KAS PASTŪMĖJO ERODIADĄ NUSIKALSTI? - KJ. Ambrasas SJ.....	49
BŪKITE PASIRUOŠĘ - Chiara Lubich.....	51
B. ANDRUŠKOS SJ KŪRYBINIS PALIKIMAS - Z. Surintienė.....	54
JĖZUS IŠ NAZARETO - Kun. C.C. Martindale SJ.....	56, 80, 118, 155
KANČIOS PAMOKOS - Danutė Bindokienė.....	73
TIKIU DIEVĄ.. TIKIU BAŽNYČIĄ - Juozas Vaišnys SJ.....	76
MALDA AR BINGO? - Linas Sidrys MD.....	79
DAIL. MYKOLAS PAŠKEVIČIUS - Asta Krištopienė.....	84
AR MŪSŲ DURYS ATVERTOS? - Chiara Lubich.....	86
TEISĖ IR TEISINGUMAS - A. Saulaitis SJ.....	87
VELYKINIAI IR PAVASARINIAI KONTRASTAI - Redakcija.....	109
XVI A. PABAIGOS LIETUVOS BAŽNYČIA - J. Boruta S J.....	111
SVEČIUOSE PAS JĖZUITUS - A. Saulaitis S J.....	114
DAILININKĖ GRAŽINA DIDELYTĖ - V. Riškus.....	123
MYLĖKITE PRIEŠUS - Chiara Lubich.....	125
KITUS ĮVEIKTI GALI DAUG KAS - Elena Šidlauskienė.....	127
NEBIJOKITE!- KĘSTUTIS A. Trimakas.....	132
GIMIMO DIENA - Eugenija Čiurlionienė.....	135
LAIŠKAS MOTINAI - Algirdas Paliokas SJ.....	145
LIETUVIŲ TIKĖJIMAS - L. Virbalas SJ.....	149
KITUS ĮVEIKTI GALI DAUG KAS - M. Pocevičius.....	160
VANDUO, TRYKŠTANTIS Į AMŽINĄ GYVENIMĄ - Chiara Lubich.....	168
EVANGELIJA, PERPINTA TIKĖJIMU - Kun. P. Linkevičius.....	169
MEILĖ IR KANČIA - J.V.....	181
TIKĖJIMAS IR KANČIA - Kun. L. Virbalas SJ.....	183
BALTOS ROŽĖS MOLINIAME AŠOTYJE - Jūratė Ratautienė.....	186
ŠVENTĖ, KOKIOS DAR NEBŪTA - Marija Aldona Jurkutė.....	193

ŠV. JONAS KRIKŠTYTOJAS - K.J. Ambrasas SJ.....	195
KRIKŠČIONIŠKA KULTŪRA - Kun. A. Steigvilas.....	197
TIKĖKITE PATIKIMAIŠ LIUDININKAIS - Chiara Lubich	199
POKALBIS ŽIEMOS NAKTĮ - Teresė Paberalienė	200
DIEVO TAUTOS APIMTIS - Kun. Petras Linkevičius.....	202
ATOSTOGOS - Red.....	217
MANO DRAUGYSTĖ SU KEPYKLOM - A. Saulaitis SJ.....	219
GULBĖS MURZINAME VANDENY - Diana Kančienė	223
PASAULIEČIŲ KUNIGYSTĖ - Algirdas Paliokas SJ	226
VIEŠPATIE, IŠMOKYK MANE - Leontina Morkvėnienė	229
ŽEGNONĖ - Kun. K.J. Ambrasas SJ.....	232
JIS YRA SU MUMIS - Chiara Lubich.....	236
KELIONĖ - Zita Storpirstienė	237
KATALIKŲ PATIRTIS - Kun. Lionginas Virbalas SJ	240
RELIGIJA - GYVENIMO IŠRAIŠKA TIKĖJIMU - Kun. P. Linkevičius	243
MOKYTOJUI - Algirdas Paliokas SJ	253
IŠ LIETUVOS BAŽNYTINĖS PROVINCIJOS - Jonas Boruta SJ.....	257, 292
DIEVMEDIS - Elena Šidlauskienė	261
TRUPUTIS DOGMŲ ISTORIJOS - V. Bagdanavičius MIC	265, 297
IŠ GRIUVĖSIŲ KYLANTI VILTIS - Kun. A. Gražulis SJ	267
GAILESTINGUMAS SVARBIAU UŽ AUKĄ - Chiara Lubich	273
ŽMOGUS IEŠKO DIEVO - Danutė Bindokienė	274
BŪTINIAUSIAS ŠIANDIENOS ŽODIS - Kun. R.J. Ambrasas SJ	277
PASKUTINIAI EGZAMINAI - Juozas Vaišnys SJ	289
NUO SAULĖTEKIO IKI SAULĖLYDŽIO - A. Saulaitis SJ	300
TIKĖJIMO ŠVIESA - Zita Storpirstienė.....	305
JO ŽODIS TURI ATNAUJINTI PASAULĮ - Chiara Lubich.....	309
MŪSŲ KELIONĖ - NEPERTRAUKIAMA MALDA - Agnietė Jankauskienė	310
LIGONIŲ LANKYMAS - Viltautė Pocienė	312
BROLIS JONAS BANDIŽIUKAS SJ - Kun. J. Boruta SJ	316
VISI ŠVENTIEJI IR VĖLINĖS - Kun. K.J. Ambrasas SJ.....	325
ŽMOGAUS PASIRENGIMAS- Birutė Žemaitytė	328, 377
LIETUVIŲ GALI BŪTI VISUR - Antanas Saulaitis SJ.....	333
TIKINČIŲJŲ DVASINIS GYVENIMAS - Kun. Lionginas Virbalas SJ	337, 366
GALUTINIS BRENDIMAS - Kęstutis A. Trimakas.....	341, 374
DRAŠOS BANDYMUOSE - Chiara Lubich.....	344
KUN. DONATO SLAPŠIO JUBILIEJAI- Kun. K.J. Ambrasas SJ.....	345
NUODĖMES ATLEISTI TEIKIS - Eugenija Čiurlionienė	347
NELAIMĖLIS PAKELĖJE - Kostas Gruodis.....	350
BETLIEJAUS PASLAPTIS - Algirdas Paliokas SJ	361
JĖZAUS GIMTINĖ — Kun. A.J. Ambrasas SJ.....	364
AR ŽMOGAUS SŪNUS BERAS ŽEMĖJE TIKĖJIMĄ? - B Miliauskaitė-Harris	372
BENDRA MALDA - Chiara Lubich	382

ŠEIMA

ŠEIMA - MEILĖS MOKYKLA - Indrė Bartašiūnienė	62
ŠEIMA - MEILĖS MOKYKLA - A. Švabaitė-Brazauskienė	93
PAGARBA SANTUOKAI - Kun. K.J. Ambrasas SJ	136
MINTYS APIE ŠEIMĄ - Indrė Bartašiūnienė	137
MOTINA - DIEVO TALKININKĖ - B. Miliauskaitė-Harris	172
ŠEIMA - MEILĖS MOKYKLA - Asta Stankūnaitė	386

JAUNIMAS

KELIAS Į LIETUTOS DVASINI PRISIKĖLIMĄ - Lina Dringelytė	28
KITUS ĮVEIKTI GALI DAUG KAS - Monika Norvilaitė	60
NOVELIŲ CIKLAS - Asta Araminaitė	204
TIK TIEK TEREIKIA - Lina Stiklakytė	244
LEISKITE BŪTI GERAM - Jonas Ivanauskas	279
SU MEILE JŪSŲ SIELAI - Viktorija Žilinskaitė	317
PO SAVO ŽVAIGŽDE - Marija Balkevičiūtė	353
PIKTA DARANTI SUDRAUSTI - Indrė Žliobaitė	384

KNYGOS

KNYGOS-Red.....	101
MAIRONIO MUZIEJUJE GIMUSI POEZIJA - Alė Rūta.....	140
NAUJOS KNYGOS - Red.....	171
KŪRĖJAI PASISAKO - Alė Rūta	210
POEZIJA VARGŠAMS - Alė Rūta.....	282

EILĖRAŠČIAI

TYLOS PSALMĖ - Aldona Puišytė	51
EILĖRAŠČIAI - M. Psanis, Aldona Puišytė	92
EILĖRAŠČIAI - Aldona Ruseckaitė	209
EILĖRAŠČIAI - D. Staniškienė, A. Puišytė	228

TEVYNĖJE	31,67, 104, 141, 177,211,247,284,321,356,389
KALBA.....	30, 64, 99, 139, 174, 208, 246, 283, 219.354, 387
ĮVAIRYBĖS	102
ŠYPSULIAI	34, 70,107,143,179, 214,251, 287, 323, 359, 392
TRUMPAI	35, 97, 108, 144, 180, 2L5, 252, 288, 324, 360, 393

Laiškų lietuviams rašinių konkursas

Šiam konkursui siūlome temas pasirinkti iš septynių didžiųjų nuodėmių arba iš septynių jas atitinkančių didžiųjų dorybių. Galima rašyti ir beletristine forma, tik būtinai atsakyti į pasirinktą temą.

Didžiosios nuodėmės: 1. Puikybė, 2. Godumas, gobšumas, 3. Paleistuvavimas, gašlumas, 4. Pavydas, 5. Piktumas, rūstumas, 6. Nesaikingumas valgant ar geriant, 7. Tingėjimas.

Didžiosios dorybės: 1. Nuolankumas, 2. Dosnumas, 3. Skaistumas, 4. Meilingumas, artimo meilė, 5. Romumas, švelnumas, 6. Susivaldymas valgant ar geriant, 7. Uolumas, darbštumas, pamaldumas.

Straipsnio apimtis suaugusiems — maždaug 4-6 mašinėlė rašyti puslapiai, jaunimo gali būti trumpesni. Jaunimui priklausys tik viduriniųjų ir kitų tolygių mokyklų moksleiviai. Konkursas baigsis 1997 m. vasario mėn. 16 d.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, į atskirą vokelį (ant kurio užrašomas tik slapyvardis) įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Vokelis kartu su straipsniu įdedamas į didesnę voką ir siunčiamas redakcijai šiuo adresu: "Laiškai lietuviams", 2345 W. 56th St., Chicago, IL 60636, USA.

Mielieji *Laiškų lietuviams* bendradarbiai!

Visus nuoširdžiai sveikiname Šv. Kalėdų ir Naujųjų metų proga! Tikimės, kad bendradarbiausime ir ateinančiais metais. Kai kurie skaitytojai mus bara, kad ne visuomet atsakome į jų laiškus. Tai tiesa. Labai atsiprašome, bet nežinome, ar tuoj galėsime pasitaisyti. Priežastis labai aiški - redakcijoje dirba tik vienas asmuo, tai jam kartais neįmanoma atsakyti į visus laiškus. O kad jūs žinotumėte, kokių laiškų kartais ateina. Viena piliētė net prašė patarpininkauti, kad galėtų susirasti... vyrą: gali jis būti baltas ar juodas, svarbu, kad ją išmokytų anglų kalbos...

Juokai juokais, bet kartais neatsakome ir į rimtus laiškus tik dėl laiko stokos. Žurnale yra įrašyti keli redakcijos nariai, bet jie redakcijoje niekad nedirbo ir nedirba, tik kartais paprašyti parašo vieną kitą straipsnį. Gal ateityje kas nors pasikeis, bet reikia kantrybės.

Bendradarbiai visuomet labai laukiami, tik prašome rašyti ne eilėraščius, o straipsnius. Labai keista, kad kai kurie net konkursui straipsnį rašo eiliuota forma. Nežinau, dėl ko Lietuvoje taip visi įpratę rašyti eilėraščius. Redakcijoje jų yra krūvos, bet daugumos vertė nėra didelė, su kuo sutinka ir mūsų žinomi poetai. Dažniausiai tai nebūna jokia poezija, o tik eiliuota proza. Daugelis atsiunčia religinių eilėraščių. Paprastai tai būna gražios maldelės, bet tik ne poezija. Čia nesiryšime aiškinti, kas yra poezija. Į tai atsakyti nėra taip lengva, geriau atsakyti, kas nėra poezija. Tik reikia visuomet prisiminti seną posakį, kad "poetae nascuntur, oratores fiunt" - poetai gimsta, o oratoriais galima pasidaryti. Taigi, jeigu kas negimė poetu, veltui stengiasi juo tapti. Tad labai laukiame straipsnių religinėmis, kultūrinėmis, patriotinėmis temomis. Už juos jau iš anksto nuoširdžiai dėkojame.

Atsiuntę konkursui rašinį, taip pat tuoj laukia atsakymo. Kantrybės! Pirmiausia rašinius turi perskaityti vertinimo komisija. Laimėtojams bus pranešta. Pasitaiko ir nepremijuotų gerų straipsnių. Už juos autoriams bus duodami bent nedideli honorarai, kai jie bus išspausdinti.

LAIŠKAI LIETUVIAMS - Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius-Juozas Vaišnys, S J. Redaktoriaus pavaduotojas-Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užbalienė. Techn. redaktorius-dr. Jonas Boguta. Administratorė-Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata-15 dol., atskiras numeris-1,50 dol.